Posamezna številka Din 1. Poštnina v gotovini.

Št. 226. V Ljubljani, v torek 7. oktobra 1924. Leto I.

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo in upravništvo: Wolfova ulica št. 1/I.
Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Za kaj gre?

Demokracija zmaguje in njeno območje postaja vedno večje. To je neutajljivo dejstvo in čas je, da prične to upoštevati tudi Slovenija. Zlasti pa ona napredna Slovenija, ki je bila vedno ponosna na to, da koraka z moderno Evropo.

In moderna Evropa pravi, da je nasilje napačno in da pripada bodočnost sporazumu. Zato je bila v Ženevi napovedana vojna vojni in položeni so bili prvi temelji za trajen mir na svetu.

Tudi v naši državi mora zmagati sporazum nad diktatom. Zakaj sporazum je plodovit, diktat pa ovira razvoj. Kadar je dosežen sporazum, tedaj so proste sile vseh. Kadar pa vlada diktat, tedaj zastane razvoj v obeh taborih, ker eden uporablja svojo silo za oviranje razvoja drugega, drugi pa se ne more razvijati, ker je vezan.

Čeprav pa je to matematično jasno, vendar še ni pri nas zavzela ideja sporazuma globokih korenin. Zaradi namišljenega strahu antidržavnosti avtonomistov in federalistov. Ob nastanku Jugoslavije bi bil tak strah upravičen, ker tedaj je bila Jugoslavija še tako slabotna, pred svetom še tako malo pripoznana, da je v resnici mogla postati nedinost identična z razpadom. Toda v tem najbolj nevarnem trenutku je bila slovesno in soglasno manifestirana volja po skupni državi vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev in ura nevarnosti je bila premagana.

Danes je ugled Jugoslavije pred svetom utrjen in noben tujec ne dvomi o nedeljivosti Jugoslavije. Zato pa je tudi vsak strah o antidržavnosti avtonomistov in federalistov prazen in brez podlage. Ob prevratu, ob Karlovem puču, so imeli avtonomisti in federalisti dovolj prilike, da bi nastopili proti državi. Toda ravno v uri nevarnosti so nastopili za državo! In ne more biti danes resnega človeka, ki bi zadovoljivo mogel odgovoriti, kam naj gredo Slovenci, če razpade Jugoslavija. In za Hrvate velja isto. Kakor pod Avstrijo, kakor od pamtiveka, tako je tudi še danes: Za nobeno jugoslovensko pleme, za noben jugoslovenski narod, ni nobene druge rešitve ko Jugoslavija.

Ta zavest je slej ko prej dominanta vse naše nacionalne politike in v tej zavesti utonejo vsi antidržavni strahovi.

Zato je le prazna fraza trditev, da gre danes za zmago antidržavnih ali zadržavnih elementov. Hrvatska iredenta v Jugoslaviji je nezmisel in volilna demagogija ne more pretvoriti te nezmisli v argument.

Pač pa gre danes boj za notranjo ureditev države. Ali naj bo ta urejena v zmislu velesrbske koncepcije ali pa v zmislu čiste jugoslovenske misli, to je vprašanje sedanjega trenutka. Po vsej svoji zgodovini, po vsej svoji vzgoji, po vsem svojem življenju ne morejo biti Slovenci za nobeno drugo rešitev ko za jugoslovensko.

Prejšnja vlada je bila na stališču velesrbske koncepcije, današnja je izšla iz krogov Jugoslovenske Zajednice. Ker so bili Hrvati proti velesrbstvu, je skušala prejšnja vlada z diktatom zlomiti njih odpor. Sedanja vlada pa je diktat odpravila in pripravila tla za sporazum in postala s tem jugoslovenska vlada. Naravno pa je, da je velesrbsko stališče bolj ugajalo srbskemu narodu ko jugoslovensko in zato je dalje naravno, da je sedanja vlada ravno v srbskih pokrajinah najslabotnejša. Iz tega pa izhaja nujno dolžnost, da so sedaj ravno Hrvati in Slovenci najbolj požrtvovalni in najbolj delavni in da podpro z vsemi silami one Srbe, ki so pravi Jugosloveni in ki zastopajo moderne zahteve demokracije.

V življenjsko važnem boju za ali proti jugoslovenstvu, za ali proti demokraciji ne morejo in ne smejo biti Slovenci pasivni. Zlasti pa ne napredni Slovenci, ali pa so prenehali biti napredni.

Samo postranskega pomena so napake, ki so v jugoslovenskem taboru. Da niso Radičeve ekstrature sprejemljive, je resnica, ki pa ne pobija druge resnice, da je Radić za sporazum. Enako se ne čudimo, če niso napredniaki navdušeni za kulturne nazore SLS, toda na dnevnem redu ni kulturni boj, temveč delo za sporazumno ureditev države.

Vse ob svojem času! To pravilo velja tudi v politiki in najprej je treba dovršiti osnutek, potem se prične šele izdelava posameznosti.

Nov čas trka na vrata Slovenije. Drugod po svetu so mu vrata že otvorili. Tudi v Sloveniji se mora zgoditi to in če nihče drug, morajo zato skrbeti napredni Slovenci, oni, ki so bili vedno kvas napredka in ki so z delom svoje naprednjaštvo dokazali.

Ne iz strankarsko političnih, temveč iz splošno kulturnih vidikov presojamo današnjo situacijo in prepričani smo, da smo s tem storili uslugo narodu.

Radičev govor v Varaždinu.

Beograd, 6. oktobra. V Varaždinu se je vršilo včeraj veliko zborovanje HRSS, ki je bilo zelo dobro obiskano in ki se ga je udeležil tudi Radić z vsemi vodilnimi možmi HRSS. Kot prvi je govoril Radić.

Z običajnim »Hvaljen Bog in seljačka republika!« je pričel Radić svoj govor. Ko je pohvalil ministra Vesenjaka, ker se je zavzel v sporu med zagrebškim kapitelnom in kmeti za kmete, se je lotil nemškega publicista Hermanna Wendela, češ, da je plačanec Beograda. (Da je to prosta izmišljotina Radića, ni treba še posebej poudarjati. Op. uredn.)

Nato je pričel govoriti Radić o angleški monarhiji in povdarjal, da nima v njej kralj prav nobene oblasti, temveč samo ljudstvo. Na Angleškem mora kralj popolnoma upoštevati ljudsko voljo in nikakor ne gre, da bi se upiral volji parlamenta. Tako mora biti tudi pri nas!

Hrvatsko ljudstvo si hoče samo vladati. Nihče ne sme ovirati Hrvatov, niti Madžari, niti Nemci, še manj pa Srbi.

Nato je prešel Radić na razorožitveni problem. Izjavil je, da v imenu HRSS zahteva, da se odpusti najmanj polovica vojakov. Pri tem si bo naša država prihranila najmanj 10 milijard kron, ravno toliko pa si bodo prihranili vojaki sami in razen tega si bo ljudstvo v tem času mnogo prislužilo: Oni, ki so proti temu, so lopovi in bedaki. Le pogledajo naj, pa bodo videli, da so puške in kanoni stari ter perilo vojakov vse prhnelo. V zaporih so stenice in tja notri spadajo vojni liferanti, ne pa vojaki.

Radić je dejal na to, da se danes ni treba boriti proti zunanjim sovražnikom, kamo-li proti »sovražnikom« v državi sami. Nato je prešel Radić na notranjo politiko. Mi ne bomo pristali na to, da bodo šle naše zadeve v Beograd, marveč se bodo morale reševati v Zagrebu!

Radikalne »Novine« pišejo, da bodo oni v Beogradu branili narodno edinstvo s krvjo. Mi pa jih vprašamo, s čigavo krvjo?

Na vprašanje, kakšen bo položaj, ako pridejo na vlado radikali, odgovarja Radić: Danes gosposka radikalna stranka vsak dan govori, kako bo prišla zopet do vlade. V ta namen celo preti kralju. Ako bodo radikali prišli na vlado, jo bomo mi v 24. urah zrušili ter se od tedaj naprej ne bomo več razgovarjali z Beogradom. Mi smo bili za današnjo vlado samo zato, ker je poštena. Ako pa bo pričela mešetariti z radikali, jo bomo tako treščili ob tla, da se bo vsa razletela.

Pred tremi tedni bi morali že vstopiti v vlado. Toda mi smo seljaški narod in nam ni do foteljev. Sedaj nekaj šušljajo, da bodo ona 4 ministrska mesta dobili »pošteni radikali«. Toda vsi so v eni »bandi«, ki je robovala Turkom in plačkala. Zato na volitve, da se bo videlo, kako se bodo obnesli batinaši.

Dalje je Radić govoril, da so radikali pred narodom umazani s petrolejem in smradovi vseh mogočih afer.

Mi v Srbiji ne bomo kandidirali, pač pa bomo poslali v vsako vas nekaj ljudi, ki bodo narodu svetovali, naj glasuje zase in v svoj prid. Nekateri govore o veliki Srbiji. Velika Srbija je samo tam, kjer prebivajo samo Srbi. Pravtako tudi mi Hrvati govorimo o veliki Hrvatski samo v omejenem smislu. Končno je Radić izjavil, da je HRSS že izdelala nov načrt o občinah, po katerem bodo občine malo seljaško gospodarstvo in mala država. Ta načrt bo HRSS predložila v najkrajšem času vladi. Preureditev države bo sledila šele po volitvah, kakor bo narod to hotel. Svoj govor je Radić zaključil z besedami: Živela hrvatska republika.

Nato sta govorila še Maček in Predavec o svojih pogledih o politični situaciji. Potem je Radić drugič govoril ter naglasil, da bo v tem slučaju, ako bodo vsa sredstva zaman, nastopila revolucija, ki je manje zlo, kakor robstvo. V svojem govoru je zahteval, da vlada razpusti Orjuno. Končno je Radić poudaril, da Hrvati nikoli ne bodo pokazali prevelike ekspanzivnosti izven naših mej, ki bi utegnila samo škodovati naši državi. Nato je bilo zborovanje zaključeno.

ODMEVI RADIČEVIH IZJAV V VARAŽDINU.

Beograd, 6. oktobra. Danes dopoldne sta se v predsedništvu vlade razgovarjala Davidović in Petrović o položaju, ki je nastal po poslednjem govoru Radića na včerajšnjem zborovanju v Varaždinu. Na tem zborovanju je Radić spregovoril nekoliko besed v prilog današnji vladi. Vlada smatra, da je položaj za njo zelo ugoden in da HRSS ne bo odtegovala vprašanja vstopa v vlado. Mislijo, da bi bilo potrebno, da bi eden vladnih članov šel v Zagreb, da se z Radićem sporazume o volitvah v parlamentarne odbore za invalidski zakon in zakon proti korupciji. Prav tako bi se moral sporazumeti z Radićem tudi o delu narodne skupščine.

Mnenje vladnih krogov o položaju.

Beograd, 6. oktobra. Vaš dopisnik je imel priliko razgovarjati se z uglednim članom vlade o političnem položaju, ki mu je izjavil, da si na noben način ne more razlagati tega, kako da se opozicija nadeja kakih sprememb režima. Davidović je dobil mandat za sestavo vlade in parlamentarne večine, katero ima današnja vlada. Vprašanje vstopa HRSS pa je povsem druga stvar. To je želja vlade, da HRSS vstopi v vlado. Pogajanja se vrše v tem pogledu, pa bodo kmalu zaključena. Ako bo HRSS vstopila v vlado ali ne, radi tega vlada ne bo doživela nobenega poraza, marveč bo ostala še nadalje na krmilu. Vrhu tega pa bo vlada dobila še mnogo jačjo oporo v narodu, ko bo stopila pred narodno skupščino.

PAŠIĆ OBOLEL.

Beograd, 6. okt. Šef radikalne stranke in bivši predsednik vlade Nikola Pašić je obolel na lahnem prehlajenju. Po nasvetu zdravnikov Pašić nekaj dni ne bo zapustil postelje.

KOMENTARJI SITUACIJE.

Beograd, 6. okt. V beograjskih političnih krogih so živahno komentirali Radićev govor na včerajšnji skupščini HRSS. Mislijo, da bo Radićevo vedenje v mnogih ozirih vplivalo na poskus ustvaritve nove zdrave kombinacije, ki bo mogla pred parlamentom in pred vlado beležiti pozitivne uspehe. Sedanja politična situacija je zelo mučna radi neuspeha, ki ga je vlada pretrpela v pogledu vstopa HRSS v vlado. Ponovno prihaja na površje kombinacija Ljube Jovanoviča, ki je bil aktualna že pred obrazovanjem Davidovičeve vlade. Politični krogi pričakujejo v najkrajšem času večjih sprememb.

IZ NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 6. oktobra. V narodni skupščini je bilo danes zelo živo, zlasti v radikalnem in demokratskem klubu. Nekoliko poslancev je posetilo Pašića na domu, ker je Pašić bolan. Seja radikalnega kluba se ne bo vršila pred sestankom narodne skupščine.

Vesti o željah radikalov za vstop v vlado.

Beograd, 6. oktobra. Današnja »Pravda« poroča, da so radikali pričeli postajati aktivni in da poskušajo vstopiti v vlado, ki pa jih odbija. Na drugi strani pa »Pravda« navaja mišljenje zagrebških politikov, ki so prepričani, čvrstosti in stabilnosti te vlade in smatrajo, da bo današnja vlada še dolgo ostala na površju.

Novi razbojniški načrti kačakov.

Beograd, 6. oktobra. Z Albanije poročajo, da namerava v prihodnjih dneh upasti v južno Srbijo znani vodja Kačakov Husein Bošković, ki je pred enim mesecem prispel iz Jedrena v Plovdiv in se nastanil v hotelu Viktorija. Tu je dobil po nekem Popoviću od bolgarske vlade 150.000 levov za formiranje svojih čet, s katerimi naj bi upadel v južno Srbijo. Bošković se nahaja še vedno v Bolgariji in ni izgleda, da bi prišla iz Kosova ugodna poročila za njegovo akcijo.

Kongres liberalne stranke v Italiji.

Livorno, 6. okt. V soboto dopoldne se je vršila v tukajšnjem gledišču otvoritev kongresa liberalcev. Kongresu predseduje commendatore Borzino, ki je v otvoritvenem govoru pojasnil v čem obstoja fašizem in je zahteval, da se mora spoštovati ustava, kralj in vojska, dalje parlament ter državljanske svoboščine. Na popoldanski seji je nastopilo več govornikov z najrazličnejšimi resolucijami. Med drugimi so govorili prof. Valli, ki se je izjavil za sedanji režim in za sodelovanje s fašisti, dalje je govoril v istem smislu bojevnik Vilabruna. Poslanec Fasanbroni pa se je izrazil za popolno ločitev in stavil predlog, naj se kongres v principu izreče za ali proti sodelovanju z današnjo vlado. Verjetno je, da bo ta predlog prodrl in da se bodo liberalci skušali izogniti vprašanja sodelovanja, kakor se sploh opaža v zadnjem času. Skoraj gotovo se bo ustvaril takozv. centrum, ki bo posredoval med vlado in sedanjo opozicijo.

NAČRT INVALIDSKEGA ZAKONA IZROČEN PREDSEDNIKU NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 6. oktobra. Minister socijalne politike Behmen je danes izročil predsedniku narodne skupščine načrt invalidskega zakona, ki je, kakor znano, po naredbi vlade prvi na dnevnem redu v narodni skupščini.

SEJA SAMOSTOJNIH DEMOKRATOV.

Beograd, 6. oktobra. Danes dopoldne se je vršila seja samostalnega demokratskega kluba, na kateri je Pribičević poročal o politični situaciji. Samostojni demokratski klub smatra, da je pad vlade neizogiben, vendar pa kombinacija Ljube Jovanoviča tudi sedaj ne bo imela uspeha.

KONGRES SRBSKE NACIJONALNE OMLADINE.

Beograd, 6. oktobra. Danes dopoldne se je nadaljeval kongres srbske nacijonalne omladine »Srnao«, na katerem je bila zelo živahna diskusija o volitvah predsedništva društva. Obstojita dve nasprotni struji: Prijatelji Svete Savića, glav. urednika »Balkana«, delajo z vso silo na to, da ne bi bil izvoljen Dragoslav Pantović, ki je velik političen prijatelj Ljube Jovanoviča in je njegov brat Tadija Pantović radikalni poslanik. Do volitev še ni prišlo in bo najbrž kongres trajal še en dan.

MADŽARI IN BOLGARI ZA SVOJE NARODNE MANJŠINE V NAŠI DRŽAVI.

Beograd, 6. oktobra. V zadnjem zasedanju Zveze narodov so Bolgari in Madžari predložili večje število memorandumov o postopanju z nacijonalnimi manjšinami v naši državi. Svet zveze narodov ni podvzel v tem pogledu ničesar, marveč je memorandume po vrsti dostavil naši delegaciji, ki pa jih je predložila tajništvu zveze narodov. Delegacija je povabila šefa sekcije za nacijonalne manjšine, g. Kolbana, da pride v Beograd in da se na licu mesta prepriča o resničnosti madžarskih in bolgarskih memorandov. Kolban je sprejel ta predlog in odgovoril, da bo prišel v Beograd. Svojim prijateljem je g. Kolban javil, da pride v Beograd v sredo 8. t. m.

VOLITVE ŽUPANA V KOČEVJU.

Kočevje, 6. oktobra. Včeraj se je vršila prva seja občinskega sveta, da voli župana in starešinstvo. Slovenske stranke so se pri volitvah združile v enoten blok (razven narodnih socijalistov in dobile 14 glasov, Nemci pa 11. Za župana je bil izvoljen dr. Ivan Sajovic. Volitve v starešinstvo so potekle Slovencem v prilog. Izvoljeni so bili le slovenski kandidati.

OBVESTILO DRŽAVNIM URADNIKOM.

Beograd, 6. oktobra. Državni svet je izdal sledeče obvestilo: Oni državni uradniki, ki so bili vpokojeni po 1. januarju 1924 in niso imeli še 1. leta službe, kakor predvideva člen 239 uradniškega zakona, bodo vpokojeni z ono plačo, ki so jo imeli, ko niso bili še vpokojeni. Pokojnina pa se bo odmerila po starem uradniškem zakonu.

IZPOPOLNITEV MEST V DRŽAVNEM SVETU.

Beograd, 6. okt. Vlada namerava v državnem svetu in glavni kontroli spopolniti izpraznjena mesta. V državnem svetu so 4 prazna mesta, v glavni kontroli pa 5. Volitve se bodo vršile takoj po sestanku narodne skupščine.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 6. oktobra.

Vrednote.

Delnice: a) Denarni zavodi: Celjska posojilnica denar 210, Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 233, Merkantilna banka denar 123, blago 128, Prva hrv. štedionа denar 916, blago 922, Slavenska banka blago 100. **b) Podjetja:** Trboveljska premogokopna dr. blago 385, Združene papirnice blago 115. **Založnice itd.:** 4 in pol odstotni kom. zad. dež. banke blago 89.

Produkti.

Smrekovi, jelovi hlodi od 30 — 60 cm 4 m dolž., zdravi frko nakl. post. blago 330, tramiči (fileri) 3/3, 3/4, 4/4, 4/5, 5/6, 5/7 od 5 m napr. merk. blago frko meja denar 422, hrastovi plohi neobr. 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 frko meja blago 1200, bukovi plohi neobr. 45, 50, 60, 70, 80, frko meja blago 735. remeljni 8/8, I. II. frko meja blago 750, remeljni polovičarji 30/60, 35/70 frko meja blago 745, drva hrastova suha 1 m dolž. frko meja kol. 6 vag. denar 22 blago 23. zaključeno, oglje la. vilano frko meja denar 115. pšenica domača frko Ljubljana denar 380, pšenica bačka par. Lj. blago 425, koruza bačka par. Lj. blago 340, koruza umetno sušena par. Ljubljana, blago 290, oves bački par. Ljubljana blago 330, fižol ribničan orig. frko Ljubljana denar 550, fižol prepeličar orig. frko Ljubljana denar 450, fižol mandolon orig. frko Ljubl. denar 350, laneno seme par. Ljubljana denar 685,pšenična moka »0« bačka par. Ljubl. blago 615, pšenična moka št. 2 bačka par. Ljubljana blago 565, pšenična moka št. 5, bačka par. Ljubljana blago 515, pšenična moka 6, bačka par. Lj. blago 465, Bouls hrastovi frko nakl. post blago 1500.

Zagreb, 6. okt. Curih 13.48—13.58, Praga 208.70—211.70, Pariz 364.15—369.15, London 313.50—316.50, New York 69.95—70.95, Milan 308.625—311.625, Dunaj 0.99—0.1010. Valute: dolar 69.25—70.25.

Trst, 6. okt. (Predborza.) Beograd 32—32.10, London 101.95—102.05, Pariz 120.25—120.75, New York 22.825—22.875, Curih 4360438, Dunaj 0.0319—0.0321, Praga 68.10—68.40.

Curih, 6. okt. **Beograd 7.30.** Praga 15.62, New York 522.50, London 23.35, Pariz 27.45, Milan 22.85, Berlin 1.25, Dunaj 0.0073 in pet osmink.

Socijalno politični kongres v Pragi.

V soboto se je vršila zadnja seja socijalno političnega kongresa v Pragi, nakar je bil ta važni kongres zaključen. V petkovem zasedanju se je razpravljalo o vprašanju delavskih svetov. Zanimivo je bilo, da so se skoro vsi govorniki, ki so posegli v debato, izjavili za delavske svete. Nato so se nadaljevala posvetovanja o preskrbi brezposelnih, ki se je nadaljevalo še v soboto. Po zaključku kongresa so vsi udeleženci poudarjali njega veliki pomen, posebno ker je cel čas zasedanja prevladovala resna volja do dela in je kongres opravil veliko pozitivno delo. Uspeh posvetovanj je našel izraza v petih resolucijah, od katerih so tri splošnega pomena. In sicer sklepi glede osemurnega delavnika, glede preskrbe brezposelnih in glede delavskih svetov. O zadnjem sklepu se je vnela živahna debata in se je proti svetom izreklo le 21 navzočih zastopnikov. Govorniki so v svojih zaključnih govorih povdarjali razveseljivo okolnost, da je resnični interes za stvar premagal vse težkoče in premostil vse prepade, ki so v socijalnem in nacijonalnem ožiru delili razne delegacije, ter tako omogočil izvršitev delavnega programa, čigar pomena za socijalni napredek ne da obseči. Ob priliki tega kongresa je manifestiralo 1100 zastopnikov iz 28 držav, da se nadaljuje po končani vojni pričeto in v zadnjih letih prekinjeno delo za realizacijo socijalne pravičnosti in socijalne demokracije. Kongres je bil mednarodna diskusija o socijalnem vprašanju in ker se ga je udeležilo mnogo vladnih zastopnikov iz raznih držav, se zdi, da bo delo kongresa uplivalo na bodočo socijalno politiko. Francoski minister dela Godart je v daljšem zaključnem govoru izjavil, da se Francija s celim srcem priključuje kongresu in da je bilo vladi, ki zastopa Francijo in ki hoče ugoditi želji svoje zemlje, da se odstrani sovraštvo, ki deli narode — veliko ležeče na tem, da se udeleži dela na kongresu. Godartova izvajanja je posebno nemška delegacija sprejela s prisrčnim odobravanjem. — Pred otvoritvijo zadnje seje je predsednik prebral pozdravne brzojavke, med njimi pozdrav predsednika republike Masaryka, ki se glasi: Zahvaljujem se domačim in inozemskim udeležnikom za pozdrav in pozdravljam vse. Pozdravljam naše goste in se jim zahvaljujem za poset republike. Želim veliko uspeha v izmenjavi nazorov med delegati v svrho ojačenja socijalne politike. Danes politika sploh ne more biti nesocijalna. Naša republika se zaveda svoje socijalne naloge, a sam ne pozabljam niti za trenutek, da mora značiti prava demokracija kulturno, politično in socijalno svobodo in enakost.«

Kuči in Arbanasi.

Te dni se je vnel prepir med Kuči in Arbanasi, ki gotovo ni njihov prvi in ne zadnji. Težko je ugibati, koliko mu jih bo še sledilo, kakor tudi izračunati žrtve, ki so tekom podobnih prepirov popadale na eni in na drugi strani. Glavni vzroki teh sovražnosti so v glavnem sledeči: nesrečna geografična lega in še nesrečnejše začrtane meje med Arbanasi in Kuči in končna legendarna mržnja, potencirana od pritrjene zavisti, naravnost ljubosumja Arbanasov, ki datira še iz onih mitičnih časov, ko so se še pričkali zaradi bogate paše na kučki planini Komarina.

Med Komarino in albansko mejo se nahaja dolina Vrmoš, v katere daljnem delu je mestece Gusinje.

Vrmoš je do l. 1912 pripadal turškemu cesarstvu, vendar je bil kljub vsemu temu last črnogorske države in naravnost last Kučov. To dokazuje tudi dejstvo, da so moral Arbanasi plačati na temelju skopeljske pogodbe med Turčijo in bivšim kraljem Nikitom Kučom redni letni davek za pašo na obeh teritorijih.

Po balkanskih vojnah in po neštetih razmejitvenih komisijah se meja ni začrtala v teh krajih v našo korist, pač pa se zaradi teh zemljišč še vedno vrše pogajanja oziroma prepiri.

Tu sedaj — kdo ve, kolikokrat že — lazijo razmejitvene komisije po tem spornem ozemlju, kljub temu, da je bilo to zemljišče naše že pred vojno in kljub vojnam, ki so nam ga dale s silo orožja.

In čeprav se tem komisijam posreči začrtati nekakšno mejo, smo prepričani, da se jim ne bo posrečilo spraviti v soglasje stališči dveh narodov različne mentalitete in dveje identičnih pojmovanj nasprotnih si strank. Izjemoma se mora tu ta fakta vpoštevati. Neuspeh komisije je v tem, da se bo začrtala meja po zahtevah etnografičnih in geografičnih interesov ene in druge stranke.

In dokler vrši razmejitev malozainteresirana mednarodna komisija, toliko delajo zainteresirane stranke — narod po svoje. Narod je k temu primoran, ker se to tiče njegove kože. Komisija regulira zadevo na papirju, stranki pa na svoj način, na terenu.

Tudi ta vpad Arbanasov na naše ozemlje je gotovo organiziran s tem namenom, da se obrne pozornost tiska na ta spor, dokler se mude v inozemstvu še politični zastopniki Albanije. Listi prinašajo vesti o tem sporu pod naslovom »Vpad Kučev v Albanijo«, dočim bi bilo pravilnejše: »Vpad Arbanasov v ozemlje Kučev«.

Vpadli so v resnici Arbanasi in sicer na isti način, kakor prejšnje čase: požigali so vasi in odpeljali s seboj sužnje in živino. Kuči so morali reagirati. In mesto da bi se albanski politični predstavniki opravičili zaradi nemilega dogodka, so vložili pri naši vladi v Beogradu oster protest zaradi vpada Kučev v Albanijo. Zadeva je kolikor neverjetna, toliko drzna.

Bolgarskim komitašem je dovoljeno napadati naš teritorij. Kačakom iz Albanije je dovoljeno križariti po naši zemlji in ropati, naši državljani pa ne smejo preko meje niti takrat, kadar gre za vrnitev ugrabljenih sužnjev in živine.

Kuči so bili zmirom in so še trdna obramba vednih vpadov albanskih čet. Arbanasi se boje le njih. Kuč je gostoljuben do skrajnosti napram vsakemu, kdor to zasluži, je ponosen po naturi, pripravljen da pogine za svojo čast, je spreten in vešč delavec, izvrsten podanik države, hoče imeti svobodo v svoji hiši in je zmirom pripravljen odbiti od sebe vse, kar nasprotuje njegovemu ponosu in ugledu lojalnega državljana. V vseh nelepih notranjih zadevah Črne gore so bili Kuči vedno častna izjema.

Zdi se, da so oblasti podvzele korake, da se Kuči razorože in vrnejo v svoje hiše. Ti koraki so popolnoma opravičeni. Vendar je treba ta posel oprezno izvršiti. Mogoče ga je izvršiti le na ta način, da se dá Kučem popolna garancija, da jih kačaki ne bodo ponovno napadli. V obratnem slučaju se lahko dosežejo zelo neljubi rezultati.

Vpadi in krvoprelitja bodo odpravljena šele takrat, ako se začrta meja tako, da dobe Kuči ono, kar je bilo že od nekdaj njihova last in kadar se posreči kačakom ubiti voljo za ponovne vpade.

Enotna delovna šola v Rusiji.

Vsakovrstne težkoče, s katerimi se ima boriti sovjetska vlada, ne dopuščajo, da bi mogla vlada v vseh delih države takoj urediti šolsko vprašanje, na katero polaga veliko važnost. Bivša carska vlada je upehala šele tik pred izbruhom svetovne vojne obvezno obiskovanje ljudske šole, v splošnem pa je bilo šolstvo v slabem stanju in dedščina, ki jo je podedovala revolucionarna vlada na polju ljudske šole je bila naravnost beraška. Sovjetski vladi primanjkuje danes šolskih poslopij, izobraženih učnih moči in šolskih pripomočkov; poleg tega pa šola nima v narodu nikakih tradicij.

Že takoj v početku, ko so uvideli ruski reformistični krogi, da ni mogoče takoj urediti enotne delovne šole, so se vrgli z vso silo na borbo proti nepismenosti — v Rusiji je bilo namreč le 20 odstotkov pismenih — ter ustanovili obvezne večerne tečaje za vse delavce od 18. do 40. leta. Ruska sovj. vlada upa na ta način dobiti v najkrajšem času potreben materijal, ki bo za nekaj let lahko nadoknadil neizpolnjena učiteljska mesta. Seveda rekrutira za to službo najbolj nadarjene obiskovalce tečajev in delo ma že izobraženejše moči. Poleg tega ustanavlja na vaseh poljedelske tečaje, kamor pošilja svoje najboljše poljedelske strokovnjake, da bi strokovnjaško izobrazili poljedelca in dvignili rusko poljedelstvo na višji niveau. Tudi odpira na vaseh strokovne in prosvetne knjižnice.

Kljub raznovrstnim težkočam je vlada reformirala rusko šolo, ter odpira vedno nove učne zavode. Novi ruski šoli je ime »Enotna delovna šola«. Ruski pedagogi pravijo, da mora biti šola »enotna«, t. j. ona mora biti splošna in ljudska. Pouk v njej mora biti brezplačen ter obvezen za vsakega državljana. Deli se pa v nižjo stopnjo, za otroke od 8. do 12. leta in v višjo stopnjo, za mladino od 12.—17. leta. Do 17. leta mora po zakonu vsakdo obiskovati šolo. Enotna delovna šola je edino dovoljena šola v Rusiji; vsi drugi privatni inštituti, internati in samostanski zavodi so prepovedani.

Od sedemnajstega leta dalje se vrši nadaljni pouk v višjih šolah, ki pa so v naravni zvezi s prejšnjimi. Pouk na teh šolah ni obvezen, pač pa jih obiskuje lahko vsakdo, ki se čuti zato sposobnega. Teh višjih šol je več vrst in se imenujejo delavske univerze. Pouk v njih je specificiran in kolikor mogoče praktičen. Učenec je tu delavec komune; njegovo delo mora biti koristno splošnosti.

Vsekakor je s temi reformami nastopila ruska šola pot navzgor: ona ni le enotna teoretična učilnica, ona je tudi »delovna šola«. Ruski komun. pedagogi stoje na načelu, da z delom lahko priučimo otroka k samostojnemu ustvarjanju, k drugačnemu, bolj bistremu opazovanju okolice in k pozitivnejšemu pojmovanju življenja. Priučen dela se bo tudi inteligent počutil bližje delovnemu ljudstvu, čutil se bo z njim eno.

Ruska delovna šola posveča zato posebno pažnjo industrijskemu in kmetijskemu delu. V ta namen je prideljeno vsaki šoli na deželi najmanj 1 in pol hektarja zemljišča, v mestu, kjer ni dovolj zemlje pa najmanj ¼ hektarja, kjer se vadijo učenci poljedelskega dela in spoznavanja zato potrebnih strojev, semen, kemikalij itd. Ravnotako so šolam dodeljene delavnice in knjižnice.

Poleg ročnega dela ne zanemarja ruska šola vzgoje duha in estetike, ki je neobhodno potrebna pri vsakem višjem ustvarjanju. Ona daje učencu poleg realnih predmetov izobrazbe še v umetnosti: v književnosti, glasbi, risanju, modeliranju itd., tako, da pride mladina iz učnih zavodov vsestransko izobražena in sposobna za delo, kakor tudi čuteča za nravnost in estetiko.

Učno leto se deli v dva dela: v zimski pouk, ki obsega skoraj izključno teoretična predavanja in delo po delavnicah in poletni pouk, ki hoče združiti otroka z naravo, ter ga uči dela na polju, telovadbe, naravoslovja itd.

Za duševno zaostale otroke je uvedla vlada na večjih zavodih paralelne tečaje, ki jih vodijo najboljši šolniki. Vlada smatra, da so duševni zaostalosti krive često domače socialne razmere. Tudi je vlada osvobodila šolo popolnoma od cerkvenega vpliva, ker je mnenja, da ubija cerkvena vzgoja samozavest človeka.

Kazen je v šoli prepovedana. Učitelj mora držati disciplino brez kazni, učence pa se mora že v pričetku navaditi, da jim je učitelj prijatelj in ne tlačitelj. V ta namen imajo učenci v razredu svojo lastno upravo, ki skrbi za disciplino, snago, red itd. Poleg tega pa imajo učenci višjih letnikov pravo do zastopstva v šolskih sovjetih in sicer v razmerju z učiteljskim osobjem, ko 1 : 4. Tudi imajo dijaki popolno svobodo v ustanavljanju svojih društev. V njih ni učitelj pokrovitelj, marveč prijatelj.

Šolo upravlja sovjet, ki sestoji: 1. iz vseh učnih moči; 2. iz zastopstva ljudstva; 3. iz zastopstva učencev višjih letnikov, in 4. iz odposlanca prosvetne uprave.

Otroci od 6.—8. leta starosti imajo otroške vrtce. Doba otroškega vrtca se lahko skrči na eno samo leto.

Dečki in deklice se šolajo skupno.

Odkritja špijonažnih afer med svetovno vojno

V Londonu je major Russel izdal senzacijonalno delo, kjeropisuje podrobno delovanje nemških in lastnih špijonov na bojišču in ki je po svoji vsebini nekaj posebnega na polju tajnih afer. V prvem poglavju obdeluje major Russel napore in trude, organizirane vojaške oddelke požarne brambe, ki je morala čuvati ogromna skladišča, kjer je bilo nakopičenih za milijone dolarjev blaga, predvsem olja in bencina. V teh skladiščih je utripala glavna žila fronte, ker so hranila sredstva vojskovanja. Uničiti njih bi pomenilo zlomiti odporno sposobnost vojske. In to je sovražnik prav dobro vedel. Kljub najstrožjim odredbam in potrojeni pažnji, so izbruhali zdaj tu zdaj tam skrivnostni požari, katerih povzročitelje ni bilo mogoče izslediti. Da se dogajajo na sovražnikovo, je bilo očividno, ker se je v njih očitoval dobro premišljen načrt; toda kako se je sovražniku to posrečilo, je bila uganka. Major Russel piše: Napeli smo vse sile, vendar se je Nemcem v kratkem posrečilo, zažgati zopet daleč za linijo skladišče kemikalij, ki je do tal pogorelo. Slutili smo, da sovražnik uresničuje svoj načrt potom svojih ljudi, ki so bili naši ujetniki. Vsled tega smo hoteli poslati tri nemško govoreče detektive v ujetniški tabor. Ker pa bi bili tam kmalu spoznani kot vohuni, poslali smo jih, oblečene v nemške uniforme v naše prve linije, izpostavili tako vsem nevarnostim, ki so jim pretile z naše in nemške strani in vendar dosegli namen. V prvi liniji so bili ti trije preoblečeni našinci prideljeni četi novih ujetnikov in odpeljani v naše ujetniško taborišče. Da bi nihče ne slutil v njih naših ljudi, ni bil niti poveljujoči častnik taborišča obveščen o celi nakani in se je ž njimi ravnalo kakor z vsemi ujetniki. Uspeh ni izostal. Tiste čase se je v taborišču nahajal neki Freytag, ki se je izdajal za člana švicarskega rdečega križa in imel nalogo, da skrbi za ujetnike. Nihče ni imel niti najmanjšega suma proti njemu, pač pa je užival precejšen ugled. Brinil se je glavno, da ujetniki niso imeli mrčesa in jim dajal v to svrho kemikalije. Kmalu so nam naši detektivi javili, da občuje ta Freytag s tremi ujetniki na prav poseben način in sicer proč od ostalih, na dvorišču tabora. Nadalje so nas obvestili, da izgubljajo dotični trije ujetniki večkrat svoje predpasnike, da jih izgubljajo zmirom takrat, kadar so prejeli nove kamikalije zoper mrčes in da izbruhajo požari navadno neposredno potem, kadar je kdo od njih izgubil svoj predpasnik. Zdaj smo podvojili svojo pažnjo, h končni rešitvi uganjke pa nam je pripomogla še daljša Freytagova bolezen. Jaz sam sem pričel preiskovati dotične kisline zoper mrčes, toda moj prijatelj mi je odsvetoval; češ da poženem samega sebe v zrak, če spojim obe kislini. Tako sem počasi prišel stvari do dna. Freytag je dajal onim trem neko kislino, s katero so polili svoje predpasnike. Zraven so prejemali še eno steklenico druge kisline, zamašene s papirjem. Ujetnik je svoj predpasnik skupno s steklenico vrgel k skladišču, kislina v steklenici je prežrla papirnati zamašek, se združila z ono na predpasniku in požar je bil zaneten. Freytag je sprva tajil, potem se pa moško udal. Svojega pravega imena ni hotel izdati, dasi smo mu grozili, da bo obešen kot navaden vojak. Ostal je miren in trd, da sem ga občudoval na tihem in želel, da bi ostal tudi jaz tako trden, če bi se mi zgodilo kaj podobnega. Nemci so ponudili veliko število ujetnikov za tega moža, iz česar smo sklepali, da je takozvani Freytag pomembnejša oseba. Šele tekom neke poznejše, največje špijonažne afere kar jih je kdaj bilo, smo izvedeli, kdo je bil.«

Politične vesti.

= **Pogajanja za nemško posojilo.** Reuter poroča, da so pogajanja med Joganovo družbo in angleško banko o nemškem zlatem posojilu končana. Pravni izvedenci Angleške banke so potrdili, da pogoji posojila ne nasprotujejo Dawesovemu načrtu in londonskim pogajanjem. Amerikanski del posojila je bil določen na 100 milijonov dolarjev. Angleški kvotum bo znašal približno 10 do 15 milijonov liber šterlingov. Definitivni ključ še ni določen.

= **Podpredsednik italijanske komore »onorevole« Giunta** dokumentiral zopet enkrat svojo vročekrvnost: Okoljutal je delavca, ki je proglašal njegovo demisijo. Neapeljski dnevnik »Roma« je priobčil te dni na prvi strani senzacijonelno novost pod naslovom: »Giunta baje kot podpredsednik komore demisijoniral.« Ta novica se je zdela nekemu delavcu interesantna, zato je pričel ob desetih dopoldne, ko so jeli kolporterji list v Rimu raznašati, na trgu Colonna v Rimu na ves glas kričati: »Roma« z demisijo on. Giunte.« — Dočim so ostali navzoči številni pasanti spričo teh klicev precej indiferentni, je vzbudilo to početje veliko indignacijo pri nekem gospodu, sedečem pri kavarniški mizici. »Pogrelo« ga je tako, da je vstal, si napravil s komolci med množico pot do kričača, mu zaklical: »On. Giunta sem jaz in ne bom demisijoniral!« ter ga udaril opetovano s pestjo v obraz. — Delavec ni črhnil besedice, temveč je pokazal pete in se z begom rešil iz prekerne situacije. On. Giunta se je vrnil nato mirno k svoji črni kavi. Narasla množica pa je komentirala incident pod galerijami...

= **Praški kongres za socijalno politiko.** V okviru socijalno-političnega kongresa se je v sredo vršilo v Pragi 12 delegacijsko zasedanje mednarodne zveze za zakonito varstvo delavstva. Predsedoval je poslanec Andrian Lachenel, ki je v svojem otvoritvenem govoru pozdravil prof. dr. Gruberja, predsednika mednarodnega delavskega urada in se zahvalil tajniku soc. inštituta dr. Šternu za brezhibno organizacijo kongresa.

= **Hlinka,** parlamentarni vodja slovaške ljudske stranke je pretečeno nedeljo praznoval 60 letnico svojega rojstva in bil deležen s strani svoje stranke velikih počaščenj.

= **Pričetek nemško-francoskih trgovskih pogajanj.** V sredo popoldne se je v uradu za zunanje zadeve vršila otvoritvena seja nemško-francoskih trgovinskih pogajanj. Ministrski predsednik je na svojo lastno željo predsedoval in zelo prisrčno pozdravil zborovanje. Nemški poslanik Holuk je odgovoril v imenu svoje vlade in nemške delegacije.

= **Volitev novega sveta Zveze narodov.** Po končanem petem zasedanju Zveze narodov so bile volitve nestalnih članov sveta Zveze narodov. V svet so bili izvoljeni delegati države Uruguay, Brazilije, Češkoslovaške, Španije, Švedije in Belgije.

Kmetijska matica.

Pod zgornjim imenom bo začela novoustanovljena Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani izdajati letno najmanje po tri knjige za 30 Din in sicer:

1. Veliki koledar.
2. Leposlovno knjigo.
3. Kmetijsko-strokovno knjigo.

Prve knjige izidejo v jeseni l. 1925.

Mlada Kmetijska tiskovna zadruga se v polni meri zaveda vseh težav, ki si jih je naprtila s Kmetijsko Matico, toda vodi in bodri jo zavest, da bo delo koristno za narod. Na prvi pogled vidi poznavalec razmer, da podjetje, ki daje vsaj tri knjige — vsaka po 6 pol — letno za 30 Din, ni preračunjeno na dobiček, nego zahtevalo mnogo nesebičnosti in požrtvovalnosti od vseh sodelujočih, tako od vodstva v Ljubljani, kakor tudi od vseh poverjenikov in prijateljev, ki bodo pomagali zbirati naročnike.

Namen podjetja je širiti med kmetsko ljudstvo dobro strokovno znanje in lepo knjigo vobče, da se poglobi stanovska zavest, morala in kmetijsko strokovno delo po deželi. V tem je Kmetijska Matica sorodna Mohorjevi družbi; razlika med njima je v tem, da je naloga Mohorjeve družbe ščititi med ljudstvom verstvo in vernost, med tem ko je naloga Kmetijske Matice v prvi vrsti gospodarsko-vzgojnega značaja. Delovanje Kmetijske Matice in Mohorjeve družbe si ne sme nasprotovati, nego se mora medsebojno izpopolnjevati.

Tako je to delo zamišljeno in ni dvoma, da bo od vseh, katerim je blagor našega podeželskega ljudstva pri srcu, sprejeto s pohvalo. Toda pohvala sama ni dovolj, nego je potrebno tudi aktivno sodelovanje vseh onih, ki žele dobro našemu kmetskemu ljudstvu.

Kdorkoli bi se za podjetje zanimal, naj se obrne na Kmetijsko tiskovno zadrugo v Ljubljani, Janez Trdinova ulica št. 8. Tam se sprejema naročnina za l. 1925, tam se sprejemajo tudi poverjeniki za poedine kraje, a istotako naj se zadruge spomnijo pisatelji.

Nušićeva avtobiografija.

V drugi polovici oktobra izide jubilejna avtobiografija največjega in najpopularnejšega srbskega pisatelja - humorista Branislava Nušića. Dne 28. septembra je priobčila beograjska »Politika« uvod v Nušićevo avtobiografijo, katerega radi njegove zanimivosti prinašamo v prevodu. Resničnih, ali bolje dobrih humorističnih pisateljev pri nas pogrešamo. Slovenci imamo do sedaj dva, ki sta javnosti pobliže znana. To sta Rado Murnik in Franc Milčinski. Branislav Nušić pa tvori s svojimi bogatimi deli velik del novejše srbske literature. — Branislav Nušić praznuje dne 8. t. m. 60-letnico. Srbski narod se pripravlja, da na dostojen način proslavi jubilej svojega najplodovitejšega književnika novejše dobe. Nušić je absolviral gimnazijske študije in pravo v Beogradu. Eno leto je bil na vseučilišču v Gradcu. Tako-le pravi Nušić o sebi v svoji avtobiografiji.

Mislim, da sploh nima zmisla pisati predgovor avtobiografiji. In če človeško življenje tudi ima kakšen predgovor, je ta tako intimne narave, da se o njem sploh ne piše. Toda meni se je potreba s predgovorom opravičiti, ker sem začel to delo — pisanje avtobiografije —, s katerim se navadno bavijo propadli politiki, pregnani vladarji, brezposelni vpokojenci, bivše dvorne dame in člani akademije znanosti. In tako moram radi opravičila posvetiti prvo poglavje predgovoru.

Nekoč je nastala prava gonja proti meni. Vse, kar je dobilo srbečico za pisanje, se je praskalo ob mene. Postal sem neke vrste pismena naloga za vse one, ki so, to se razume, začenjali s kritiko svoje literarne vaje. Vsi so trdili na ves glas, da nimam niti duše, niti talenta. Ko so mi na ta način napravili približno reputacijo človeka brez duše in talenta, se je začelo šepetati, da mi ta reputacija nudi dovolj kvalifikacije za člana Akademije znanosti in umetnosti in sem vsak trenutek lahko pričakoval, da bom izvoljen. Ali, ker mora vsak akademik napisati svojo avtobiografijo in ker naši akademiki za to rabijo nekaj let in so med njimi tudi taki, ki so že umrli, ne da bi to tako važno in veliko delo izvršili ter se niti dandanes ničesar ne ve niti o njihovem življenju, niti o njihovem znanstvenem delovanju, sem se odločil, da pravočasno zberem gradivo za svoj življenjepis.

Opis svojega življenja sem začel z rojstvom smatrajoč, da je to najnaravnejši začetek. Oddaljujoč se od tega dejstva, se nisem spuščal v stvari, ki so predhodile mojemu rojstvu, ker bržkone o tem ni nobenih podatkov. Avtobiografijo sem zaključil z ženitvijo, ker sem mnenja, da po ženitvi človek nima avtobiografije.

V ostalem je razdobje med rojstvom in ženitvijo nekaka perijoda (z mnogo podperijodami) v človeškem življenju. Nekako tako, kakor v zgodovini Srbov čas od priseljevanja na balkanski polotok, do propasti carstva na Kosovem, kar tudi tvori veliko perijodo z mnogo podperijodami. V človeškem življenju bi se celo lahko imenovala ta perijoda, kakor v zgodovini: »od priseljevanja do propasti«. Prav tako bi se perijoda, ki sledi prvi, lahko lepo imenovala tako v življenju, kot v zgodovini: »perijoda mučeništva in trpljenja«.

Zato sem se omejil samo na prvo perijodo: od priseljevanja do razpada. Nadaljni opis svojega življenja sem poveril nekemu prijatelju, zelo galantnemu in elegantnemu gospodu, o katerem sem se prepričal, da niti ene stvari ne bo povedal tako, kakor je bila, marveč jo vedno spopolnjuje, obrača in prikriva, da bi izgledala lepša. Taki ljudje so nenavadno pripravni za biografije književnikov in umetnikov, ker velja pri teh biografijah pravilo, da se vsaka stvar tako olepša, da bi se veliki pokojnik zdel potomcem čim vzvišenejši in plemenitejši. Biografi književnikov in umetnikov so v tem oziru presenetljivo podobni modistkam in šiviljam. Tudi pri njih opaziš oni krojaški okus: »to vam dobro pristoja!« In prikrojujejo biografijo tako, da bi čim lepše pristojala onemu, o komur pišejo. Ako dama nima lepo zraščenega telesa, napravi šivilja tisoč pentljic in gub, da ga pokrije. Ako ima književnik slabo preteklost, si izmisli biograf tisoč anekdot, da jo prikrije. Ako je dama nekoliko grbava, ji šivilja napravi tako obleko, da grbavosti ne bo nihče zapazil. Ako je umetnikova morala nekoliko grbava, bo izmislil biograf taka pojasnila, da bo taka morala izgledala, kot vrlina.

Spominjam se na primer nekega slučaja, čegar sodobnik sem, a sem ga potem čital prirejenega kot biografijo.

Lirični pesnik I. I. se je nekega jutra srečal pijan s svojim bodočim biografom. Veliki pokojnik je bil večkrat v svojem življenju svinja, a to pot je bil tako nadelan, da niti domov ni znal.

»Čuj, prijatelj,« je rekel hropeč in naslanjajoč se z vsem telesom na svojega bodočega biografa, »oni, ki so pili z menoj, so me zapustili, mrcine nesramne, in nikogar ni, ki bi me peljal domov. Toda jaz, vidiš, vem, da bi našel na nebu velikega medveda, toda domov ne najdem!«

Ta epizoda se je v biografiji (Spomini na pokojnega I. I.) glasila tako-le:

»Nekega jutra sem ga srečal mračnega in v skrbeh. Njegovo čelo je bilo temno, a oči, — one oči, s katerimi je tako globoko segal v človeško dušo, so bile polne nekega čudnega izraza bolesti in tuge. Ko sem pristopil k njemu, se je naslonil name in mi dejal:

»Peham se skozi življenje, ker so me vsi prijatelji zapustili. Ah, lažje mi je najti nebeška pota, ko steze življenja. Čutim se osamljenega, ah, tako osamljenega. Popelji, popelji me!« K temu je dodal biograf še obširen komentar, v katerem je pojasnjeval globino misli pokojnikovih besed.

V biografiji nekega slikarja sem čital, kako je imel v življenju težke neprilike radi starokopitnosti naše družbe v pogledu ocenjevanja njegove vzvišene umetnosti. Te neprilike so celo vplivale na smer njegovega dela. Dotlej portretist Rembrandtovih barv in manir, je postal naenkrat slikar pokrajin, polnih solnca in svetlobe. Meni je znan eden od sporov njegove vzvišene umetnosti z zastarelimi nazori družbe. Sedel je pri nekem krojaču, ki mu je za 40 dinarjev mesečno dajal vsako jutro kavo ter mu brezplačno likal pantalone. Iz hvaležnosti je napravil umetnik krojaču portret in od tistega časa mu je krojačeva žena služila za model. In krojača ni popolnoma nič motilo, če je zalotil svojo ženo z igralsko čelado na glavi in kopjem v roki v vlogi Palade Atene, ali uprli so se v njem zastareli nazori družbe, ko je nekoč zalotil svojo ženo v vlogi špartanske kraljice Lede, a slikarja poleg nje v vlogi labuda. Tedaj je krojač brez ozira na to, da bo prišel v nasprotje z vzvišeno umetnostjo, tako pretepel labuda, kakor to more samo človek zastarelih nazorov napraviti. Z istim likalnikom, s katerim mu je vsako jutro likal pantalone, mu je ob tej priliki zlikal rebra, a z iglo sistema Singer & Co. ga je tako izbodel, da je slikar moral šest tednov ležati v bolnici ter je od tistega časa popolnoma opustil portrete in kompozicije in se napotil v naravo, kjer je izkoriščal za svoje modele krave, koze in žrebeta in je bil prepričan, da na ta način ne pride do nasprotja niti z zastarelimi nazori naše družbe, niti z ljubosumnimi krojači.

Prav tako, le malo drugače je bilo z nekim skladateljem. Čital sem njegovo biografijo, glasom katere je za časa njegovega delovanja po prvih uspelih skladbah nastala nekaka stagnacija in je komponiral potem neko mašo. Biograf razlaga to stagnacijo na ta način, da so bile vsemu krive zakonske razmere, češ, da ga njegova prva žena ni dobro razumevala. Skladatelj bi moral pregovoriti neko sopranistinjo za važen solo v svoji skladbi. To pregovarjanje je nekoliko predolgo trajalo in slednjič se je zdelo, da je sopranistinja dobro razumela oni solo, ali ga skladateljeva žena ni. In mesto venca in cvetja, katerega bi morala dobiti sopranistinja na koncertu, je skladateljeva žena zlomila na njeni glavi popolnoma nov dežnik. Po tem slučaju in pa radi tega, ker ga žena ni dovolj razumevala, je nastala ona stagnacija v skladateljevi aktivnosti ter je potem komponiral le še mašo in to ne toliko iz čustva pobožnosti, kakor radi dane besede članom duhovskega sodišča, katerim se je ob priliki vložitve tožbe za ločitev zakona obvezal, da jim bo skomponiral eno mašo, ako zadevo rešijo v njegovo korist.

Vidite, tako se krojijo oblačila velikim ljudem, tako se pišejo biografije v krojaških delavnicah za izdelovanje biografij.

Spominjam se na primer biografije nekega našega zaslužnega človeka, priznanega učenjaka, profesorja Stojana Antića, ki je bila svojčas popolnoma vljudno napisana in ki jo je, kakor sem čul, prečital sam pokojnik, ko je bil še živ in sicer v nekem koledarju in se ji ni upiral. Po tej biografiji se je pokojnik rodil l. 1852 v Petrovcu od matere Angeline in očeta Milka, ki je bil svinjski trgovec. Stojan je dovršil osnovno šolo v Petrovcu, gimnazijo v Požarevcu, višjo in visoko šolo pa v Beogradu. Ker je bil po stroki naravoslovec, je takoj, ko je dovršil svoje študije, dobil učno mesto, kjer je poučeval nemščino in telovadbo ter se je v tem tako spopolnil in pokazal toliko sposobnosti, da je pozneje izdal poučno študijo o sledovih srbskih besed v sanskritskem jeziku.

Dvajset let pozneje, ko so prišla biografom v roke razna njegova privatna pisma, sem na podlagi novih podatkov čital povsem drugačno biografijo tega moža. Glasom te nove biografije se pokojnik ni več imenoval Stojan, ampak Stipa. Pomotoma je nosil priimek Antić, kajti pravzaprav se je imenoval Nikolić. Njegovi materi ni bilo ime Angelina, ker to je bila njegova mačeha, temveč Marija. Njegovemu očetu se je reklo Mijat in ne Milko in ni bil svinjski trgovec, ampak pop. Pokojni Stipa ni bil rojen v Petrovcu v požarevškem okraju, marveč v Rekovcu, ki spada v jagodinski okraj. Nižje gimnazije ni obiskoval v Požarevcu, ampak v Jagodini. Visoke šole ni študiral v Beogradu, ker je absolviral kmetijsko šolo v Kraljevem. Kot nastavljenec ni poučeval nemščine in telovadbe, marveč krščanski nauk in petje po notah. Pokojnik ni napisal študije o sledovih srbskih besed v sanskritskem jeziku, temveč o vprašanju gozdov in podnebnih razmerah.

Verujte mi, da mene ne bi popolnoma nič iznenadilo, ako bi biografi na podlagi podatkov, ki so jih zbrali iz pisem in drugih rokopisov, ki bi jih zapustil kak velik človek, ugotovili, da pokojnik sploh ni eksistiral.

(Dalje prih.)

Dnevne vesti.

Ljubljana, dne 6. okt.

— **Razpis učiteljskih služb na osnovnih šolah.** 1. Šolski okraj Kamnik: na trirazredni osnovni šoli z eno vzporednico v Stranjah pri Kamniku eno učno mesto za učiteljico. 2. Šolski okraj Kočevje: na šestrazredni dekliški osnovni šoli s tremi vzporednicami v Ribnici eno učno mesto za učiteljico. 3. Šolski okraj Ljubljana: a) na štirirazredni osnovni šoli z eno vzporednico na Ježici učno mesto šolskega upravitelja; b) na štirirazredni osnovni šoli z dvema vzporednicama v Šmartnem pod Šmarno goro učno mesto šolskega upravitelja. 4. Šolski okraj Novo mesto: na osemrazredni dekliški osnovni šoli v Novem mestu učno mesto šolske upraviteljice in eno učno mesto za učiteljico. 5. Šolski okraj Kozje na dvorazredni osnovni šoli v Olimlju eno učno mesto za šolskega upravitelja in eno učno mesto za učiteljico. 6. Šolski okraj Maribor: na petrazredni osnovni šoli v Framu eno učno mesto za učiteljico. — Pravilno opremljene prošnje naj se vlože po službeni poti, in sicer za vsako učno mesto posebej, najkasneje do dne 15. oktobra 1924.

— **Za ljubljanski vodovod.** Vlada je dovolila ljubljanski občini podporo v znesku 800.000 Din za regulacijska dela na Savi, da se uredi ljubljanski vodovod, ki ga Sava ogroža.

— **Rudnik Huda jama.** Kakor nam poročajo, je pri upravi rudnika Huda jama nastavljenih par uradnikov in poduradnikov inozemcev, ki se ne zavedajo, da jedo slovenski kruh, ker ne kažejo niti najmanj spoštovanja — do svojih gostiteljev. Opozarjamo pri tej priliki merodajno oblast, da naj se tudi tu uporabi zakon o zaščiti delavcev ter naj se prisili upravo rudnika, da izmenja inozemske oholeže z našim slovenskim delavstvom, da ne bodo naši ljudje primorani iskati kruha po tujini, medtem ko se tujci šopirijo na mestih, kamor že od leta 1918 več ne spadajo.

— **Telefonske proge.** Ministrstvo pošte in brzojava je odobrilo kredite za napeljavo novih telefonskih prog in sicer za tretjo direktno progo Beograd—Zagreb z direktno zvezo z Ljubljano in Mariborom, drugo direktno progo Zagreb—Sušak z zvezo z Reko in Trstom in eno direktno progo Subotica—Novi Sad—Sarajevo z zvezo s Splitom in dalje z Zadrom. Tozadevna dela morajo biti končana do konca novembra.

— **Nenavadna nesreča na morju.** Iz Dubrovnika poročajo, da je tamkaj pred kratkim divjal ponoči na morju strašen vihar. Kritične noči je bila na odprtem morju na poti iz Hvara v Dubrovnik italijanska jadernica »Adelaida«. Vihar se je slednjič polegel in mornarji so se oddahnili. Ni pa minilo dolgo časa ko je nastal v bližini ladje vrtinec, ki mu pravijo mornarji »trambamerina«. Naenkrat so valovi dvignili ladjo več metrov visoko in jo prebrnili. Kapitan in en mornar sta se s pomočjo verige in krmila popela nazaj na ladjo, med tem, ko je 16 letni sin lastnika ladje zaman klical na pomoč v zaprti kabini, kjer je spal. Štirje mornarji, ki so tudi nekaj časa klicali na pomoč so izginili. Proti jutru je opazil ponesrečeno ladjo angleški parobrod »Livorno«, ki je plul proti Dubrovniku. Kapitan je dal parobrod ustaviti in je odhitel s čolnom ponesrečencem na pomoč. Najpoprej so si prizadevali, da bi rešili dečka, kar pa je bilo na odprtem morju nemogoče. Privezali so ladjo za parobrod in jo odvlekli v Dubrovnik. Tu šele so rešili dečka, ki je bil polnih 12 ur v smrtni nevarnosti.

— **Samomor 15 letne deklice.** V Osijeku je napravila te dni samomor 15 letna služkinja Irma Papp na ta način, da je v svoji sobici pustila čez noč odprt plin in se je zadušila. Mladoletna Irma je v zadnjem času nosila svilene nogavice in lakaste čevlje. Gospodarju Šljeracu se je zdelo to sumljivo in je vprašal dekletce, kje je dobilo denar, da si je kupilo nogavice in čevlje. Irma je v začetku trdila, da ji je dal denar njen varuh, kar se je pa izkazalo za neresnično. Usodnega jutra, ko so Irmo našli zadušeno v njeni postelji, je bila zadeva pojasnjena. V pismu, ki ga je mlada samomorilka ostavila, pojasnjuje, da ji je pre kratkim dal neki znani gospod 600 Din, da bi se peljala z njim v Zagreb, Irma pa ga je prevarila in si za ta denar kupila nogavice in čevlje. Policija zasleduje »znanega gospoda«.

— **K dvojnemu samomoru v hotelu »Royal« v Zagrebu.** Te dni smo poročali, da sta se v hotelu »Royal« v Zagrebu ustrelila medicinec Mato Svetina in ločena žena kapetana Vidasa, Marija. Pri obdukciji trupel je bilo ugotovljeno, da sta bila oba tuberkulozna, a ona celo v 4. mesecu nosečnosti. Ni izključeno, da je bila neozdravljiva bolezen vzrok, da sta šla nesrečneža prostovoljno v smrt.

— **Razbojniški napad na železniško postajo Baker.** Pred kratkim so ponoči napadli trije maskirani razbojniki železniško postajo Baker. Z revolverji so prisilili službujočega uradnika, da je dvignil roke in mu prepovedali klicati na pomoč. Nato so ga vrgli na tla in mu zvezali roke in noge, nakar so vlomili v blagajno in pobrali 8000 Din gotovine. Uradnika so pustili zvezanega. Ko so razbojniki odšli, je začel uradnik klicati na pomoč ljudi iz bližnjih hiš. Ljudje so začeli razbojnike zasledovati, vendar brez uspeha. Napadalci so izginili brez sledu.

— **Stavka v češki porcelanski industriji.** V češki porcelanski industriji je izbruhnila stavka, ker podjetniki niso hoteli delavcem povišati plač. Stavka je splošna in se je udeležuje 30.000 delavcev iz 5 velikih tovaren. Industrijalci so izjavili, da radi nemške konkurence ne morejo ustreči delavskim zahtevam.

— **Narodne manjšine v sovjetski Ukrajini.** Te dni je objavil tajnik vseruskega centralnega izvrševalnega odbora Bucenko članek o narodnih manjšinah v sovjetski Ukrajini. Glasom tega članka je danes v Ukrajini 28 milijonov prebivalcev, in sicer 4,300.000 Rusov, 1,575.000 Židov, 370.000 Rumunov, 320.000 Poljakov, 315.000 Nemcev, 100.000 Grkov in 84.000 Bolgarov.

— **Iz spanja v smrt.** Te dni je blizu Beograda vrgla Sava na suho moško truplo, staro do 30 let. Ugotovilo se je, da je utopljenec identičen z delavcem Petrom Čičem iz Slatine v Slavoniji. Pred kratkim je na splavu zaspal in v spanju padel v vodo

Naročajte „Narodni Dnevnik"!

Ljubljana.

l— **Lov za žeparjem.** Anton Krašovec iz Čatež pri Turjaku je bil v soboto, dne 4. t. m. na Dolenjskem kolodvoru, kjer je nameraval vstopiti v vlak, ki odhaja ob pol 14. na Dolenjsko. V gnječi je začutil, kako mu je nekdo potegnil iz žepa listnico z vsebino 3700 Din. Krašovec se je naglo obrnil in zgrabil tatu za roko. Na pomoč je prišel še sprevodnik. Oba sta hotela potem peljati žeparja v pisarno. Ta pa se jima je iztrgal in skočil na vlak, ki se je ief ravno premikati. Postajenačelnik je dal vlak ustaviti. Tat je med tem skočil na drugi strani iz vlaka in jo ubral na polje. Kakih 300 metrov od proge so ga ljudje prestregli. Pri preiskavi niso našli ničesar pri njem. Očividno je imel kompanjona, kateremu je med tem izročil listnico z denarjem. Pri zaslišanju se je izdal za Iv. Babića, konjskega mešetarja iz Knina.

l— **Poziv!** V nedeljo zjutraj ob 7. uri se je izgubila usnjata ročna torbica z večjo vsoto denarja pri stojnicah ob Zmajskem mostu. Dotična ženska, ki je svoji prijateljici kazala prostor, kjer je ležala torbica, se pozivlja, da dá pojasnila proti visoki nagradi v trgovini A. Samec, Sv. Petra cesta.

l— **Kavarna »Jadran«.** Vsak večer damski koncert. Postrežba solidna, cene zmerne. Za številen obisk se priporoča Zima, kavarnar.

l— **Svetlo-likanje ovratnikov** ter likanje perila se najlepše izvršuje le v higijenični pralnici F. Šimenca, Kolodvorska cesta 8. Izvršuje tudi popravila perila.

Maribor.

Pokrajinsko zborovanje soc. stranke Jugoslavije se je vršilo včeraj v mariborski občinski posvetovalnici. Udeležile so se ga delegacije iz cele Slovenije. Glavni predmet razprave je bilo vprašanje obnove enotne socijalistične fronte v Sloveniji.

»Narodni gospodar«, tednik nar. rad. stranke je s svojo zadnjo številko preteklega tedna prenehal izhajati.

Samomorilni poskus. V soboto so našli pri »Treh ribnikih« carinskega uradnika P. s prerezanimi žilami ter ga prepeljali takoj v bolnico. Carinik, ki je že izven nevarnosti, je ta čin storil iz službenih ozirov in se je hotel istočasno ustreliti ,se pa ni zadel.

Pretep med materjo in sinom. Včeraj zvečer sta prišli na policijo 2 ženski prosit policijske pomoči, ena za Alojzija Zorca, druga pa za njegovo mater Alojzijo, ki sta si pošteno skočila v lase. Policija je nato odšla na Breg 11, in ju našla v hudem pretepu, v katerem pa je zmagovala mati, katero so za nekaj časa odpeljali na stražnico, da se je pomirila. Vzrok — alkohol.

Ptuj.

Občinske volitve v Ptuju. Za Slovenci so vložili kandidatno listo socijalni demokrati. Da se je drugače razsodni g. Šegula združil s kapitalistom Losinscheggom, to ni nič novega. Ptujski proletarci se družijo s kapitalisti! Javna tajnost v Ptuju je, da je Losinschegg sicer na socijalistični listi, volil bo pa z Nemci. Tretja lista je nemška, ki si je odela ovčjo obleko in se ponično skriva pod »domačo« gospodarsko stranko. »Domača«! Ta je edino slovenska. Slovenci smo domačini. Na »domači« listi pa paradirajo Stendte, Spružina, Scheichenbauer, Schwab etc., sami Nemci, ki so privandrali prej ali pozneje iz severnih dežel. To so ljudje, ki so obogateli od slovenskega denarja. Zato pa bomo Slovenci 19. oktobra pokazali, kdo je domačin.

Zselosen! Kaj je to? To je trgovec z železnino v Ptuju Železen, ki se baha na nemški listi s svojim potvorjenim pragermanskim imenom.

Sokolstvo.

Ljubljanski Sokol sporoča, da telovadijo oddelki do nadaljnega po sledečem redu: **Člani:** V pondeljek, sredo in petek od 8. do 9. ure zvečer. **Članice:** V torek in soboto od 7. do 8. ure zvečer. **Moški naraščaj:** V pondeljek in petek od 6. do pol 8. ure zvečer. **Ženski naraščaj:** V torek in soboto od 6. do 7. ure zvečer. **Moška deca:** V pondeljek in petek od 5. do 6. ure popoldne. **Ženska deca:** V torek in soboto od 5. do 6. ure popoldne. Članstvo ponovno opozarjamo na telovadno obveznost do izpolnjenega 26. leta starosti. Podrobnosti o tem so v knjigi: Organizacija Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, ki se prodaja po 40 Din v društveni pisarni v Narodnem domu.

Ljubljanski Sokol priredi v soboto dne 29. novembra 1924 ob 8. uri zvečer v društveni telovadnici v Narodnem domu telovadno akademijo kot Savezni dan.

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Mestnoobčinski odbor je na svoji seji dne 27. t. m. razpravljal, oziroma sklepal o sledečih zadevah: Stara občinska tehtnica se vsled slabega funkcijoniranja proda odnosno vzame v račun za novo moderno tehtnico od tovarne Rebek, ki se naroči od te tvrdke za 20.000 Din. Nova tehtnica se mora montirati tekom štirih tednov. Ob ovinku na državni cesti blizu Juhartovega posloplja se postavi radi varnosti nov drog z električno svetilko. Na prošnjo trgovskega gremija za slovenjebistriški okraj se dovoli kot učni lokal za trgovski tečaj peti razred deške šole, potrebno napeljavo električne luči v ta lokal pa si naj preskrbi gremij sam. Ponovno prošnjo tukajšnje občine za poznejšo odpravo jutranjega šolarskega vlaka je direkcija državne železnice v Ljubljani zopet odbila, vsled česar stavi odbornik Orthaber predlog, da se vloži ponovna in utemeljenejša prošnja po kakem poslancu neposredno na prometno ministrstvo, ki bode sigurno z ozirom na visoke tukajšnje splošne tarife in obsežen promet zamoglo upoštevati to, za mladino važno potrebo. Na predlog istega odbornika se konstituira tudi odbor, ki naj bi preskrbel od prevrata sem še vedno brezimenim ulicam nova jugoslovanska imena. — Začasni odbor za renoviranje cerkve sv. Jožefa ter ureditev drevoreda pri kapeli sv. Križa, priredi v nedeljo, dne 5. t. m. ob 15. uri pri gostilničarju Antonu Avguštino vinsko trgatev z mnogosporedno veselico. V nedeljo, 28. m. m. je bi aretiran od orožnikov 22 letni delavec Franc Türk, ker je razgrajal po mestu in napadel dejansko razen druzih, tudi nekega orožnika.

Sport.

NEDELJSKE PRVENSTVENE TEKME.

Prvenstvena sezona je v polnem teku. Nič manje nego šest klubov je šlo v nedeljo v trd boj za točke in sicer štirje v Ljubljani, dva pa v Mariboru. Tekme so v splošnem izpadle zadovoljivo in brez incidentov. Tudi presnečenja, ki jih ravno prinesejo prvenstvene tekme, niso izostala. Posebno je moral občutiti to Hermes, ki je delil točke s Celjem. Neprijetno je bil iznenaden tudi favoriziran Jadran, ki se je komaj izognil porazu. Sploh je stala ta nedelja v Ljubljani v znamenju neodločnih iger. Prvenstvena tabela se je nekoliko spremenila. Tako je napredovalo Primorje iz četrtega na tretje mesto, Maribor je padel iz tretjega na peto, Hermes pa je prišel iz petega na četrto mesto. Ljubljanski klubi imajo torej trenutno zaposedena vsa prva štiri mesta. Vreme je bilo dopoldne ugodno, medtem ko so se popoldanske tekme vršile v hudem dežju, ki je popolnoma razmočil igrišča. Temu zlu se je pridružilo še drugo — večje. Aparat sodnijske sekcije je popolnoma odpovedal. Taka malomarnost in površnost, kot se je pokazala včeraj, je vredno najstrožje graje in obsodbe. Tu bo treba napraviti temeljiti red, da se ne pripete več taki slučaji, ko delegirani sodniki kratkomalo izostanejo. Tako je bil za dopoldansko tekmo določen sodnik gosp. Fink. Radi njegove odsotnosti je vodil to tekmo neizprašan sodnik celjski igralec Piša, dasi sta se nahajala na igrišču kar dva savezna sodnika. Nadalje je moral vsled odsotnosti g. Vodiška sodili popoldne in to cel čas v najhujšem dežju kar dve tekmi g. Goslar. Tako ne gre naprej in zahtevamo v tem pogledu najstrožji red.

S. K. Celje : S. K. Hermes 3 : 3 (3 : 1).

Potek in izid predpoldanske tekme, v kateri si je Celje priborilo prvo točko, je bila prav čedna senzacija. Po zmagi nad Mariborom, ki je porazil Celje 3 : 0, se je Hermes topot komaj izognil sicer zadržanemu porazu. Celje, čeprav s tremi rezervami, je igralo tako požrtvovalno in z elanom, da je prišel Hermes iz koncepta, ter igral zelo raztrgano in netočno. Da bi Celje izrabilo vsaj nekaj onih najsijajnejših pozicij, ki so semnu nudile, bi doživel Hermes pravo katastrofo. Od gostov sta najbolj ugajala branilca in srednji krilec Mahkovec, pri Hermešu srednji krilec Jesih, desna spojka Dracksler in v drugem polčasu Pleš, ko je prešel iz obrambe v napad ter s tem rešil svoje moštvo poraza.

V skoro odprti igri doseže Hermes po Dracksler ju prvi gol. Še v isti minuti izenači Celje, ko spusti Mihelčič lahek šut Laha v gol. Isti zabije nato lep gol z glavo in Vrečko postavi rezultat ob pavzi na 3 : 1. Po pavzi igra Hermes na izenačenje, toda tudi Celju se nudijo krasne šance. Uršič zmanjša naskok Celja na 3 : 2 in v 40 minutah izenači Pleš. Sodil je g. Piša kakor je pač znal in mogel, bil pa zelo objektiven.

Primorje : Jadran 1 : 1 (0 : 0).

V hudem dežju in na docela razmočenem igrišču Primorja se je odigral popoldne trd in silen boj med Jadranom in Primorjem. Kot velik favorit je šel v ta boj Jadran, toda v igri se je pokazalo, da mu Primorje ni samo enakovreden nasprotnik temveč, da ga tudi za nijanso prekaša. Škoda, da je obe stranki oviral v razvoju svojega celega znanja dež. Že itak kljub vsemu temu lepa igra bi se pri dobrem terenu gotovo razvila do naravnost neverjetne višine. Kljub vsemu temu, pa je bila ta borba za točke res silna ter igrana v onem štilu, ki popolnoma zadovolji gledalce. Obe moštvi sta igrali kot dobri kompaktni in homogeni celoti. Seveda so se nahajale v obeh moštvih tudi bolj šibke točke. Jadran je bil nekoliko boljši v krilski vrsti, kjer je igral glavno vlogo Pokorn. Primorje pa v obrambi in napadu. Izvrstno je branil svoje svetišče Jančigaj, no Vidmar je le malo zaostajal za njim. Izbornemu Birsi je prav dobro sekundiral mladi Vidic. Zelo dobro sta se bila na nasprotni strani brata Steiner. Windiš kot srednji krilec se vedno bolj uveljavlja. V napadu je najbolj ugajal Bohino ter krili Čamernik in Žargaj. Pri Jadranu je bila leva stran napada boljša. V velikem štilu je igral Jamnik, ki je bil najnevarnejši napadalec.

Že v prvih minutah je Primorje v nevarnem napadu, kasneje se položaj razčisti in pride Jadran do besede in v rahlo premoč, ne da bi resno ogrožal primorjansko vrsto, kajti vsi napadi se razbijejo ob vratarju. Nevaren solo Balinca konča 5 m pred golom v luži. Primorje je 30 minut po pavzi skoro nepretrgoma v napadu. V 11 minutah pošlje Balinc žogo izpod vratarja v linijo. V istem hipu je že tam tudi Čamernik, ki jo porine docela v mrežo. Petnajst minut pred koncem ustavi sodnik vsled silnega dežja igro, toda obe stranki se sporazumeta za nadaljno igro. Kmalu nato nepravilen rempel Birse in nato sledeč penalty pošlje Jamnik v mrežo ter izravna. Zadnje minute je Jadran v premoči. Sodnik gosp. Goslar, ki je sodil kar dve tekmi zaporedoma ter bil prvič sodnik težke tekme, se je še dosti dobro odrezal.

Ostale tekme.

Primorje rez. : Jadran rez. 2 : 2.
Slavija : Svoboda 4 : 0.
Maribor: Ilirija : S. K. Maribor 3 : 0. Sigurna zmaga Ilirije.

Hazena.

Atena : Hermes 4 : 0. Prvenstvena. Atena si je osvojila drugo mesto v tabeli.
Victoria, Zagreb : Ilirija 3 : 2 (1 : 1). Prijateljska tekma.

Stanje prvenstvene tabele:

Ilirija	4	4	0	0	18:8	8	I.
Jadran	4	2	1	1	8:6	5	II.
Primorje	2	1	1	0	3:2	3	III.
Hermes	3	1	1	1	6:6	3	IV.
Maribor	3	1	0	2	4:5	2	V.
Celje	5	0	1	4	8:16	1	VI.
Rapid	1	0	0	1	0:10	0	VII.

Številke značijo: prva število iger, druga dobljene, tretja neodločene, četrta zgubljene tekme, peta diferenco golov, šesta točke, sedma mesto.

Za kratek čas.

Dober svet.

A.: Kaj meniš, ali bi ne bilo bolje, da rečem oni mladi vdovi, da sem star šestset let, čeprav jih imam že šestdeset na ledjah. Res je, da sem bogat, toda biti deset let mlajši, je vseeno nekakšna prednost.

B.: Mislim, da se ji boš bolj prikupil in te bo raje vzela, ako ji rečeš da jih imaš petinsedemdesat.

Gospodarstvo.

SPLOŠNE DOLŽNOSTI DAVKOPLAČEVALCEV V IV. ČETRTLETJU 1924.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

I. Stanovanjski izkazi.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in v Prekmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanjske izkaze, če so hiše dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij.

Tiskovine se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih.

II. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa (poleg podjetij, ki javno polagajo račune in družb z omejeno zavezo vsi obrati, katerih promet je presegal v letu 1923 vsoto 360.000 Din) so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1924 do 30. oktobra 1924 in hkratu predložiti prijavo.

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene in rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

III. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra dospo v plačilo vsi direktni davki za IV. četrtletje 1924. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjavati, ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračunavajo poleg 8% zamudnih obresti še za opomin 4% terjanega zneska.

IV. Dopolnilna prenosna taksa.

Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati tretji obrok od 1. do vštetega dne 15. oktobra 1924.

Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 8% obresti in kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse.

× **Kisanje zelene krme za živino.** Vsa zelena krma, ki se ne more za zimo posušiti (trava, detelja, repna in pesna cima itd.) se da v jamah okisati in nam okisana služi lahko celo zimo kot izvrstna krma za govejo živino, zlasti pa za molzno goved. Na drž. kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se že tretje leto prav z uspehom na ta, pri nas še nov način, spravlja in vporablja krma za govejo živino. Kmetovalci se vabijo, da se tega načina konzerviranja (ohranjevanja) krme poprimejo. V dne od 6. do 18. oktobra se jim nudi na kmetijski šoli na Grmu priilka, da si ta način spravljanja krme ogledajo. Strokovne nasvete pri tem se jim bode dajalo vsaki dan od 2 do 4. ure popoldne. Ravnateljstvo.

× **Izvoz vina.** Trgovska zbornica v Zagrebu sporoča, da se bo letos izvažalo naše vino tudi na Dansko in v Norveško. Vsi oni, ki se zanimajo za ta izvoz, naj se obrnejo na imenovano zbornico, do sedaj je zagotovljen izvoz našega vina v Čehoslovaško, Nemčijo, Poljsko in Avstrijo.

× **Uvoz živine iz Madžarske.** Poljedelsko ministrstvo je začasno prepovedalo uvoz živine iz Madžarske, ker so se v nekaterih obmejnih madžarskih krajih pojavili slučaji živinske bolezni.

× **Letošnja žetev v Nemčiji** je bila naravnost katastrofalna, tako, da je postalo vprašanje ljudske prehrane zelo resno. Poročila naglašajo, da letošnja žetev v Nemčiji ne doseže niti polovice lanske. Že sedaj je gotovo, da bo morala Nemčija uvažati velike količine žita in koruze iz inozemstva.

× **Lakota ob Volgi.** Komunikacijska sredstva so v Rusiji, radi ogromne razsežnosti države, jako redka in se nahajajo ogromne pokrajine popolnoma brez vsake železniške zveze. Prebivalstvo teh pokrajin je popolnoma navezano na lastne zaloge in živi takorekoč od ust do ust. Neposredniji povzročitelji gladu so srednje-azijski vetrovi, ki požgo od časa do časa vso letino v črnem ozemlju in v kratkih dneh spremene najbolj rodovitne kraje v popolno puščavo. Ker pride katastrofa po navadi z bliskovito naglico in se vsled slabih zvez ne more nadomestiti primanjkljaja, so ljudje in živina popolnoma brez življenskih sredstev. Strahovita je bila lakota l. 1921, ki je zadela do 40 milijonov duš in tirjala milijone žrtev. Tudi letos je zadela pokrajine ob Volgi velika nesreča. Gre za gubernije Astrahan, Stauropol in Caricin, ki obsegajo 7 milijonov desjatin in 8 milijonov ljudi. Letina je popolnoma uničena in je bila sovjetska vlada prisiljena, d avse poljedelce preskrbi z žitom za zimsko in spomladansko setev. Cena živini je padla v veliki meri in prodajalo se je krave za 30 rubljev. Pomoč vlade je jako izdatna in stane približno 76 milijonov zlatih rubljev, vendar bo kvečjemu omilila posledice lakote, ne pa odpravila.

Pridelalo se je v prizadetih pokrajinah za 63.5 milijonov pudov žita sicer več, kot se je pričakovalo, vendar gornja množina z daleka ne odgovarja letini 1913, ki je znašala celih 742 milijonov pudov.

× **Prodaja glauberjeve soli.** Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici ima na prodaj okolu 1.400 kg mešane kalcinirane in kristalne glauberjeve soli ter sprejema do 20. oktobra t. l. predmetne ponudbe.

× **Dobave.** Dne 17. oktobra t. l. se bo vršila pri intendanturi Dravske divizijske komande v Ljubljani ponovna ofertalna licitacija glede dobave 1,000.000 kg ovsa in dne 20. oktobra t. l. glede dobave 850.000 kg moke (tipa 80%). Predmetna oglasa z natančnejšimi podatki sta v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobave.** Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici sprejema do 7. oktobra t. l. ponudbe glede dobave rezervnih delov za »Vestings«-zavore. — Dne 27. oktobra t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave krp, usnjenega in tekstilnega materijala, špage, stekla, slame, trstike za štukature itd.; pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave 600 kg kositra in 200 kg bakra; pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave stružnice za brzo struženje kovin. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Prodaja jelševine.** Pri upravi smodnišnice v Kamniku se vrši na dan 18. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne druga javna ustmena licitacija za prodajo 230 kub. m jelševine, katera se nahaja na hribu »Ravne« v Tuhinju pri Kamniku.

× **Dobave.** Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: dne 28. oktobra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave »klingerit« plošč; pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih potrebščin in inventarja za postaje; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave telefonov in signalnih predmetov ter glede dobave hrastovih pragov in hrastovega lesa za skretnice; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave cerezina in svilnatega papirja; pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave grelnih cevi. — Dne 29. oktobra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani glede dobave kavčukovih spojnih cevi za parno kurjavo; pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave loja, mila, raznih masti in olj, vazelina, bakelj in sveč; pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave 2000 kg firneža ter glede dobave razne krede, voska, umivalnih gob ter drugega materiala za čiščenje; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 1,000.000 novih vreč iz jute. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prosveta.

Cyrano de Bergerac.

Repriza je bila popolnejša. Obisk slab. Izgovorjava boljša.

Pri poročilu o premijeri sta Škrat in posestrima njegova, Naglica zagrešila tole: »Le pédant joué« (ne pedant jone!). Ne: »kljub in literarni sujet (24 vrstica), ampak »Ključ in ...«. »Théatre« ni »Théâtre«. V 42 vrstici je ušlo pol stavka v stroj. Mesto Ligniére, Ragueneau je stalo vse drugo. Romantični zvoki so postali zvoni... Itd.

Pevski zbori najdejo za svoje koncerte v zimski sezoni mnogo izbire pesmi v E. Adamičevih »10 moških in mešanih zborov« za narodna besedila iz Štreklja in v istega skladatelja 16 jugoslovanskih narodnih pesmi za moški in mešani zbor. Obe lični izdaji razpošilja **Zvezna** knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8.

Ljubljanska opera. V nedeljo zvečer so peli Blodkovo opero **»V vodnjaku«** in Mascagnijevo **»Cavalleria rusticana«.** Uprizoritev in izvajanje obeh del smo že ocenili po prvih predstavah. V »Cavalleriji« je topot pel Turidda g. **Valentinov,** morda nekdaj pevec odličnih kvalitet, danes pa že skoro izpet, ker poje z velikim naporom in posebno višino zmaguje le s težavo ter njegov glas nima nobenega bleska več. G. Valentinov ni nobeno nadomestilo za g. Šimenca. — Santuzzo je pela gdč. **Thalerjeva.** Dasi ni bila posebno pri glasu, je zlasti lepo zapela romanco. V igri je bila dobra, Alfio g. Cvejiča je bila dobra kreacija, vendar je v petju pevcu manjkalo sigurnosti. Gdč. **Korenjakova** v vlogi Lole niti pevsko niti igralsko še ni dorasla. Zbori so doneli (razven začetnega, ki bi bil kmalu skočil iz tira) dostojno, mogočno. Za odrom je pohvalno sodeloval oddelek pevskega zbora Glasbene Matice. Orkester je v nekaterih skupinah slabo zaseden in ga bo treba izpopolniti. Glasbeni del predstave je rutinirano vodil g. kapelnik **Neffat.** — Gledališče je bilo slabo obiskano. Mnenja smo, da se je občinstvo, ki namerava obiskovati gledišče, že abboniralo na vseh šest abonmajev in da bi kazalo za izven predstave prirejati le kakega »Netopirja«, ki bo blagajni pomagal do uspehov. »Izven predstave« z drugimi operami utegnejo biti prazne. Dokaz: sobotna premijera »Majske noči«. — Poročilo o premijeri »Majske noči« priobčimo jutri.

—o—

Pevski zbor »Glasbene Matice« v **Mariboru** je imel v torek svoj redni občni zbor. Iz poročila posameznih odbornikov se more povzeti, da se preteklo leto društvenega dela brez vsakega pretiravanja lahko imenuje leto najintenzivnejšega dela in najlepših uspehov. Razen tukajšnjih koncertov je še nastopil zbor v Ljubljani, v Ptuju in v manjših količinah tudi po deželi. Radi nepremostljivih ovir pa sta izostala nameravana koncerta v Celju in Rog. Slatini. Tekom leta se je pomnožil arhiv z 31 zbori, tako, da razpolaga danes s 174 moškimi, mešanimi in ženskimi zbori. Redno prihaja k petiu 85 članov, osem jih poje v gledališču, drugi pa ostajajo doma, ne da bi prijavili svoj izstop ali pa vsaj vrnili znake. Novoizvoljeni odbor se je konstituiral sledeče: Predsednik: Janko Arnuš, podpredsednik: A. Trinkaus, načelnica ženskega zbora: Mar. Rozman, tajnik: Vaclav Kupst, blagajnik: Franjo Stor, arhivar: Fer. Bobič. Koncertni vodja je gd. rav. Topič, njegova namestnika pa gg. sod. svetnik Iv. Zemljič in učitelj Drago Čibic. Vsak glas ima svojega reditelja. Z vzklikom so bile izvoljene: ga. Hraviakova in gdč. Kvas, Kust in Konrad. Za moške glasove pa gg. Sever, Čestnik, Hohnjec in Jug. Največ težkoč povzročajo pevskemu zboru njegovi redni člani. Ti pevci s svojim izostajanjem naravnost sabotirajo društveno delo. Pevski zbor se z vsemi sredstvi bori proti tem razkrajajočim elementom. Na tem občnem zboru pa se je stavil predlog, da se vsak pevec s častno besedo zaveže, da bo posečal pevske vaje in da se neredneže brezobzirno izključi in njih imena objavi.

KAKO ŽIVI CLEMENCEAU?

Clemenceau je dopolnil dne 28. septembra t. l. 83 let. Neki sotrudnik »Chicago Tribune« je obiskal starega državnika v njegovi hišici poleg Cabl d'Olon in pripoveduje o njegovem načinu življenja. Stari diplomat je izredno veder in čil ter se veseli življenja. Goji cvetje in hodi vsak dan na trg ter kupuje vse, kar potrebuje za življenje. Govori o vseh mogočih življenjskih vprašanjih, razen političnih. Posetnik je vprašal Clemenceaua o njegovem delu v Društvu narodov. Clemenceau je odgovoril: »Zakaj bi v tem lepem vremenu govorili o »Društvu narodov«? Jaz živim tu v divni samoti in ne želim, da moje tiho veselje moti brupna politika. Največja radost starega tigra je, da se zabava z mladiči, ki se kopajo in igrajo ob obali ter jim daje navodila o arhitekturi otroških stavb iz peska na morski obali! Včasih obišče tudi slikarja Joulberta Belana, ki ima v bližini atelije. Ob takih prilikah kritizira Clemenceau brezobzirno, a njegova sodba je vselej točna in pravilna. Tako n. pr. pravi: »Ta veja je popolnoma dobra, toda deblo s koreninami je podobno slonovemu rilcu s Floberovimi brki. To morate popraviti, ako hočete, da bo slika kaj vredna.« Ko se je stari mož zabaval z novinarjem, je bila prijavljena za obisk neka igralka, ki je svoječas igrala v Clemenceauovem komadu »Uvelo cvetje«. »Eh, temu je že dolgo«, je dejal starec smeje, »vi ne znate več plesati, jaz pa še.« In 80 letni starček je z nekoliko uspelih plesnih kretenj pokazal, da so njegovi udi še vedno gibčni in okretni.

: Nenavaden način politične propagande. Bolgarska Cankova vlada je dobila novega pomočnika, kakršnega do sedaj še ni bilo. Podpolkovnik Sejko Nikolov je začel hoditi po vaseh, kjer prireja pridige in se proglaša za božjega proroka. Po vzgledu ostalih prorokov pada v zamaknjenja. Tako-le uči: 1. Vojna je božja volja, a narod se mora božji volji pokoriti. 2. Cankova vlada je edinstvena oblast, ki bo vladala Bolgariji 7 let. 3. Cankov je pravičen pred Bogom, ker je pobil kmete, ki so satanovi vojščaki. 4. Bog je izbral bolgarski narod, ki bo zavladal vsemu svetu in sicer pod vlado Cankova. 5. Stamboliiski je lopov. Da se proroku — podpolkovniku ne bi kaj žalega pripetilo, je vlada naročila policiji, da ga ščiti.

: Neprijeten doživljaj španskega prestolonaslednika v Parizu. Princ Alfonz, španski prestolonaslednik, je prišel pretekli teden »incognito« pod imenom »Grof Madridski« v Pariz. Siguren, da se nikdo ne bo zanj brigal, je ogledoval ponoči pariške zanimivosti ter je prišel tako popolnoma sam v okraj Temple, kjer nudijo stavbe iz minulih stoletij ponoči prav poseben čar. Nenadoma se mu je približala oseba docela nesumljive zunanjosti, ki je manifestirala isto radovednost, kakor on. Ponudila se mu je za »cicerona« (vodnika). Ko sta ogledala na lovu za historičnimi reminiscencami že več starih poslopij, je predlagal »cicerone«, da obiščeta neki lokal, v katerega je zahaja Henrik IV. Bila je to stara podrtija, ki tiči stisnjena med dvema trinadstropnima poslopjima, ki imata vsako samo po eno okno in vhod skozi majhno, slaboglasno kavarno. Princ je prekoračil »špelunko« ter šel po stopnjicah v prvo nadstropje v »kraljevo sobo«. V »kraljevi sobi« je zagledal dva krepka individija, oblečena v mornariške uniforme, ki sta na njegovo nemalo presenečenje zaklenila vrata za njim in namerila dva samokresa nanj, v namenu, da ga oropata. Princ Alfonz pa ni ravno bojazljivec: Stvar ni napravila nameravanega utisa nanj. Skočil je k oknu, je odprl in zaklical »na pomoč«. Na srečo sta šla baš v onem trenutku dva policijska agenta-kolesarja mimo hiše. Pritekla sta gori, vlomila vrata ter aretovala oba psevdomornarja brez prelivanja krvi. Enemu izmed njih se je posrečilo med eskorto na policijski komisarijat pobegniti, drugega so zaslišali in vtaknili v »luknjo«.

: Revija za ločene žene. V Pragi je pričela izhajati posebna revija pod naslovom »Ločena žena«. List bo izhajal dvakrat na mesec in bo zastopal interese ločenih žen.

Sodišče.

ZARADI NAJEMNINE.

Sodnik: »Štefan Jakopin, kako neumnost ste pa Vi naredili?... Pijani ste prišli k Vrhovcu, kričali in razgrajali ste v njegovem stanovanju, konečno ste ga pa še čez njegov lastni prag sunili, da je padel in se poškodoval...«

Obdolženec: »Prosim, stvar je taka: Še nikdar nisem imel nobenih sitnosti pri sodniji, pa tudi danes nisem kriv. — Tako-le se je začelo: Pred tremi meseci sem prosil Vrhovca za kos zemlje. Hotel sem postaviti barako...«

Sodnik: No, le bolj hitro. Ni treba, da začnete z Adamom in Evo.«

Obdolženec: »No, Vrhovec je dejal: »Namesto, da mi plačuješ najemnino v denarju, mi boš pa včasih kake škarpe poflikal...«

Sodnik: »Dobro, dobro... zaradi najemnine sta se skregala. To že vemo. — Povejte, kako je prišlo do telesne poškodbe!«

Obdolženec: »Drugi dan sem prišel k njemu v stanovanje. Rekel sem: Dober večer, gospod Vrhovec. On pa mi je odzdravil z besedami »marš ven«. Kljub neprijaznemu sprejemu sem se vsedel mirno na stol. Zato mi je hotel Vrhovec stol izpodbiti ter me vreči iz stanovanja. Ker je tiščal v mene, sem se moral braniti. Zato sem ga pahnil malo od sebe in — padel je čez prag.«

Sodnik: »O, ste ga morali pač precej pahniti! — Vrhovec, Vi imate pa prijazne »manire«... Dober večer Vam je voščil, Vi ste mu pa rekli »marš ven!« —Ali je bilo res tako?«

Vrhovec: »Ja... veste k' se pa laže! — Vpil je že celo popoldne v kuhinji in cel večer v sobi, nazadnje je pa hotel že v veži sedeti... Rekel sem mu: Za danes je že dovolj. Sedaj grem spat. Jutri bova naprej govorila. Nato je vstal ter me sunil tako močno v prsa, da sem še danes malo gluh... Ja, tko sm se pretresu!... Pa na rebrih sem se tudi poškodoval, ko sem padel čez prag.«

Sodnik: »On pa pravi, da ste hoteli Vi njega.«

Vrhovec: »Ja — k' se pa laže. — Naj taji, kolikor hoče, saj je moja hčerka priča, kako surovo je nastopal!«

Sodnik: »Ali zahtevate kako odškodnino?«

Vrhovec: »Ne, samo stroške bo plačal; koliko, še ne vem. — Dr. Högler je rekel, da moram šest tednov ležati; pa to ni mogoče...«

Sodnik: »Tu je pa pisano, da ni bilo nič hudega... Jakopin, Vi ste krivi prestopka lahke telesne poškodbe po §-u 411 k. z. in boste plačali 100 Din globe, če pa denarja ne bomo dobili, boste pa dva dni zaprti. Poleg tega plačate 50 Din takse. — Vi, Vrhovec, Vi ga morate pa »na štempeljne« tožiti, ako hočete imeti kako odškodnino.«

Jakopin: »Gospod sodnik, jest nisem popolnoma nč kriv. On je mene...«

Vrhovec: »Ta m' je naredu za ves moj življenje... Takia star človk pa tko pohabljen zdej...«

Vedno zadnje novosti
SAMO
GRICAR & MEJAC,
Šelenburgova ulica 3.

Lastnik:
Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.
Glavni in odgovorni urednik:
Železnikar Aleksander.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

120

Edgar Rice Burroughs:

TARZANOVE ŽIVALI

Naravno so sluge in prebivalci sosednjih hiš čuli krik in pritekli na cesto. Tudi Jane je bila priča pogumnega ponašanja pestunje in je celo sama poskušala ujeti avtomobil, vendar je bilo že prepozno.«

To je bilo vse, kar je izvedel. Lady Greystoke še ni imela niti časa razmišljati, kdo bi storil to strašno dejanje. Zdaj je izvedela od svojega soproga, da je ušel iz francoskih zaporov Nikolaj Rokov, o katerem so mislili, da je za zmirom neškodljiv.

Tarzan se je posvetoval s svojo ženo, kako bi najpametnejše postopal. Tedaj je v knjižnici pozvonil telefon. Tarzan je takoj vzel slušalo. »Lord Greystoke tam?« Vpraševal je moški glas. »Da, tukaj.«

»Vaš sin je ugrabljen,« je nadaljeval oni. »Jaz edini vam lahko pomagam, če ga hočete zopet imeti. Seveda sem sam udeležen pri celi zaroti. Vendar je stvar zdaj ta, da me hočejo drugi spraviti ob moj dobiček. In jaz bom račun zenačil: vsled tega vam hočem pomagati. Stavim seveda ta-le pogoj: Na noben način me ne smete zaplesti v eventuelno sodnijsko preiskavo. Kako mislite o mojem predlogu?«

»Ne bojte se ničesar, če mi res lahko pokažete, kje je moj otrok,« je odvrnil opičji človek.

»Dobro,« se je glasil odgovor. »Toda priti morate brezpogojno brez spremstva. Dovolj, da se zanesem na vas. Nemogoče bi mi bilo pristati na to, da bi me videla še kakšna tretja oseba.«

»Kdaj in kje se sestaneva?« je vprašal Tarzan.

Oni je imenoval ulico in gostilno v pristanišču Dover, zbirališče mornarjev, pristaniških delavcev in vsakovrstne sodrge.

»Pridite nocoj ob desetih. Toda ne prej! Vaš sin je medtem dobro spravljen. Potem vas odvedem k skrivališču, ne da bi kdo opazil. In še enkrat: Pazite, da pridete sami in pustite policijo v miru. Poznam vas dobro. In najprej vas bom tudi natančno opazoval. Če se pojavite s spremstvom, oziroma če bi slutil kaj sumljivega v okolici, je vse izgubljeno. Mene potem gotovo ne najdete in bilo bi po vašem sinu. Konec!«

Neznanec je prekinil zvezo.

Tarzan je v glavnem razodel svoji ženi vsebino razgovora. Prosila ga je, naj jo vzame s seboj, toda on je odklonil. Če bi šla ž njim, bi oni mož lahko uresničil svojo grožnjo in odrekel svojo pomoč, ker bi ne bil sam. Vsled tega sta se ločila. Tarzan je hitel v Dover. Ona je hotela čuti in čakati, da ji pošlje prvo poročilo o uspehu.

Udala se je razmišljanju. Kaj se lahko še obema pripeti, predno se zopet snideta? In kakšna bodočnost jo še čaka — — — Toda kaj pomaga igrati zdaj prerokinjo!

Pred desetimi minutami jo je njen mož zapustil. Jane je razburjena hodila po mehki svileni preprogi v biblioteki gori in doli. Ni ji bilo več obstanka, njeno materinsko srce je divje utripalo. Ugrabili so ji prvorojenčka in zdaj je s strahom omahovala med bojaznijo in upanjem. Če se je na vse skupaj ozrla s trezno mislijo, si je morala reči: Da, zdaj pojde vse dobro. Tarzan pride sam, kakor je želel oni skrivnostni tujec. Toda neki temni glas v notranjščini jo je plašil, da prete obema najhujše nevarnosti, gotovo obema, možu in otroku! Čim več je razmišljala, tem bolj je raslo njeno prepričanje, da je bilo to telefonično sporočilo tudi le past roparjev, ki bi radi pridobili časa in zadržali oba od najpotrebnejših ukrepov. Medtem bi pa malega kam skrili ali celo odvlekli iz Anglije. Morda hočejo celo Tarzana pahniti v roke onega nespravljivega Rokova. Poskušala je obseči to misel v vsej njeni strahoti. Pretresena je obstala z očmi polnimi strahu in po bliskovo se je odločila. Bežno je pogledala na uro. Zdelo se ji je, da čuti, kako z vsako sekundo beži čas.

Da bi se odpeljala z onim vlakom, s katerim se je odpeljal Tarzan? Prepozno.

Ne, posluži se druge poti. Bila je sicer daljša, vendar bi prišla pravočasno v pristanišče ob kanalu, predno bi odbila ura, ki jo je neznanec določil za čas sestanka.

Poklicala je hišno in šoferja in jima hitro dala potrebna navodila. Čez deset minut je že dirjal avtomobil skozi živahne ulice proti kolodvoru.

*

Ura je bila tričetrt na deset. Tarzan je stopil v umazano pristaniško beznico v Dovru; zagrnili so ga oblaki pare in dima. Močno maskiran mož mu je pokazal na cesto.

»Pojdite, lord,« je zašepetal neznanec.

Opičji človek se je obrnil in mu sledil v skromno razsvetljeno ulico. Z običajnim imenom »cesta« bi jo res počastili.

Prišla sta do konca. Neznanec je takoj nameril korak tja, kjer je zijala najbolj črna tema. Bila sta na obrežju. Visoko naloženi zaboji so daleč naokoli razgrinjali sence. Tu se je neznanec ustavil.

»Kje je moj otrok?« je vprašal Greystoke.

»Tam preko, saj vidite luči malega parnika,« je odvrnil oni.

Kljub temi je hotel Tarzan natančneje premotriti poteze svojega vodnika. Zdelo se mu je, da ga še ni nikdar videl. Če bi slutil, da ima Alekseja Pavloviča pred seboj, bi gotovo slutil le podlo prevaro in pretečo nevarnost v vsakem zgibu tega človeka.

»Otrok je zdaj brez čuvarja,« je nadaljeval tujec. »Gospodje roparji se čutijo popolnoma varne. Sploh pa je le par lopovov na krovu »Kincaide«. Toda te sem že zadostno napojil z žganjem in so za par ur preskrbljeni, da se ne bo nihče ganil. Torej, pojdiva! Vi vzemite otroka in lahko izginete, ne da bi se vam bilo treba česa bati.«

»Torej naprej!« je odvrnil Tarzan.

Na obrežju sta odvezala čoln in Pavlovič je urno odveslal proti parniku. Debel, črn dim se je valil iz dimnika. Tarzan se niti najmanj ni zmenil zanj. Mislil je le na ono, kar je mrzlično pričakoval: da bo že čez par minut držal svojega malega v naročju!

Z ladje je visela iz vrvi spletena lestvica. Previdno sta skoro neslišno splezala na krov. Zgoraj je Rus pokazal lordu neko odprtino.

»Tu je skrit vaš otrok,« je dejal. »Boljše je, če greste sami ponj. Potem najbrže ne bo kričal in bi se ustrašil, če bi ga tujec vzel v naročje. Jaz bom pazil tu gori.«

Tarzan je bil ves prevzet od skoro uresničenega upanja. Imel bo zopet otroka! Tako je prezrl vse, kar bi se mu moralo na krovu »Kincaide« zdeti skrivnostnega in sumljivega: da ni bilo žive duše na krovu in da je bil parnik v polni pari. In še več: orjaški steber dima je očitno pričal, da je vse pripravljeno za odhod. Nič, prav nič ga ni opozorilo. Zdelo se je, da je ves obvladan od ene edine misli, da bo čez par trenutkov imel malo bitje v naročju.

(Dalje prihodnjič.)

P. n.
šivilje in gospodinje opozarjamo, da sozopet dospeli

najboljši šivalni stroji
„Gritzner"
v vseh opremah za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarski stroji **„Adler"** (Flachštef), cilinder, levoročni in krojaški. Pouk v vezenju ter krpanju perila in nogavic (štofanje) brezplačno **edino** le pri:
JOSIP PETELINC
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi
Popravila sprejemamo.

Oni gospod,
ki je na Poljanski cesti kupil rjavkasto drobno psičko se naproša, vrniti isto dobrovoljno lastniku proti vrnitvi kupnine. Predati portirju Hotel Štrukelj.

FRANC CERAR,
družba z o. z.
v Domžalah pri Ljubljani
tovarna
slamnikov in klobukov
zaloga v Celju, Gosposka 4.
Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5. na dvor. Kovačič & Tršan.

Dražbeni oklic.
Na predlog Jugoslovanskega Sokolskega Saveza se bo vršila
dne 13. oktobra 1924, ob 9. uri
na licu mesta prostovoljna dražba izletnega prostora Sokolskega Saveza vlož. štev. 258 in 320 kat. obč. Sv. Petra Predmestje I. del vsled sodne dovolitve Nc I 156/24. Dražba vrši se po parcelnih kosih v štirih oddelkih in znaša izklicna cena za vsak kos v izmerju 9453 m² 236.325 Din.
Ponudil se bode tudi ves svet za izklicno ceno po 25 Din za m² ali za 945.300 Din. Vadija je položiti 10% izklicne cene, tedaj za vsak blok po Din 23.640 in za celo zemljišče 94.530 Din v gotovini ali pupilarnih vrednoticah. Prodajalec ima pravico v 8 dneh od dražbenega roka zaračunjeno najvišjo ponudbo potrditi ali zavrniti. Vknjiženim upnikom so njihove pravice pridržane. Natančnejši dražbeni pogoji pri sodnem komisarju dr. Kuharju, Kolodvorska ul. 3.

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

Zavarovalni uradnik,
39 let star z 19-letno prakso, zmožen slovenščine, hrvaščine in nemščine, vešč vseh notranjih, posebno pa zunanjih poslov, bivši vodja podružnice in šef življenskega oddelka centrale, želi iz osebnih ozirov spremeniti sedanje mesto. Sprejel bi glavno poverjeništvo večje zavarovalnice, ali kako drugo odgovarjajoče mesto. Reference prvovrstne. Nastop 1. januarja 1925, po dogovoru mogoče še preje.
Cenjene ponudbe na upravo lista pod uradnik.

KUPUJTE pri onih trgovcih
ki oglašujejo v Narodnem Dnevniku

MALI OGLASI

Elegantna spalnica,
nova, kompletna, jesenova, politirana, se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Izobražena gospodična
z znanjem slovenskega in nemškega jezika, zelo gospodinjska in ljubi otroke, išče mesto upraviteljice tajnice.
Ponudbe pod „Vestna moč" na upravo Narod. Dnevnika v Mariboru.

4000·— K
nagrade dobi, kdor preskrbi oženjenemu, marljivemu in zanesljivemu upokojencu mesto hišnika v Ljubljani ali v okolici Iste.
Cenjene ponudbe na upravo lista pod „Hišnik".

Sprejme
se več oseb na dobro domačo hrano.
Naslov pove uprava lista.

Proda se
par jelenovih rogov na šabloni. Naslov pove uprava lista.

Prazno sobo
se išče za november. Ponudbe z označbo cene na upravo lista pod „Potreba"

Lilihip.
Turški med, pravi Fortuna, šumeči bonboni na zalogi samo pri JOSIP VITEK, v Ljubljani, Krekov trg 8.

Konec leta
se bliža, kdor nima še v redu svoje knjige, kdor želi imeti pravočasno sestavljeno bilanco, kdor ima za urediti stare račune in bilance ali revidirati, dobi vsa potrebna navodila od prvovrstnega, natančnega in solidnega knjigovodje, ki je že dolgo bil zaposlen kot tak in kot revizor knjig. Cenj. ponudbe pod »Revizija« na upravo lista.

Učni tečaji
za izdelovanje damskih klobukov. Modni salon za damske klobuke **Alojzija Vivod roj. Mozetič, Ljubljana, Pred Skofijo 21/II.** sprejema dame in gospodične v praktičen pouk v svrho priučenja za lastno rabo. Samostojno izvrševanje vsakovrstnih modnih klobukov. Nadaljnja pojasnila od 10—1 ure popoldan.

Stanovanje
s kuhinjo in 2 malimi sobami ali 1 veliko se išče v Ljubljani ali okolici. Plača se mesečno do 1500·— K. Cenjene ponudbe na upr. lista pod „Čimpreje".

Jesenski površnik
moški in žaket s telovnikom, vse dobro ohranjeno se ugodno proda.
Naslov pove uprava lista.

Hrastov les
suh, rezan 4 m dolg, 30 mm debel, 7—8 m³ se po ugodni ceni proda. Natančneje se pozve pri Ivan Kramar, mizar, Gorenjavas št. 39, p. Ribnica, Dolenjsko.

Meblovano sobo
srednjo, iščeta dva boljša gospoda. Če le mogoče v mestu. Ponudbe na upravo lista pod »Soba«.

Za centralne kurjave
najprimernejši in visokokalorični Trbonodolski premog. — Dobavlja ga po originalni rudniški ceni glavni zastopnik premogokopa TROBNIDOL
DOM. ČEBIN
trg. s premogom
LJUBLJANA, Wolfova ul. 1/II.

Gobe in fižol

kupuje
Sever & Komp.
Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Gospodična,
stara 30 let, čedne zunanjosti in neomadeževane preteklosti, s premoženjem 25.000 Din v gotovini in lastno opremo se želi čimpreje omožiti, najraje s trgovcem ali gostilničarjem. Vdovec ni izključen. Le resne in neanonimne ponudbe pod „Sreča" na upravo lista.

Išče se zanesljiv vratar
za takojšen nastop. Dnevna služba od ½8 do ½1 in od ½2 do ½7 zvečer. Ponudbe na upravo lista pod „Zanesljiv".

Gospodična
trgovsko izobražena išče mesta v pisarni, bodisi za knjigovodkinjo, kontoristinjo ali blagajničarko. Pripravljena je iti tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe na upravo lista pod „Pisarniška moč".

Naprodaj
je dobro idoča kavarna na novo renovirana v sredini mesta Maribor, stanovanje takoj na razpolago. Proda se radi prevzema drugega dela. Cenjene ponudbe prosim na kavarna Bristol, Maribor.

Prevode
iz nemškega, italijanskega, francoskega in srbskega jezika na slovenski in obratno, vsakovrstne korespondencije sprejme izurjen korespondent trg. akademik. Cenj. ponudbe pod „Natančen" na upravo lista.

Kot družabnik
vstopim v katerikoli dobro idoče podjetje s kapitalom 50.000 Din. Resne ponudbe pod Z. R. 1925 na upravo.

AVTO VOZI
BREZ BENCINA
KURI Z OGLJEM
ZAHTEVAJ PROSPEKTE
JUGO-HAG
LJUBLJANA
BOHORIČEVA ul. 24. TEL. 560

Advokat
Dr. Henrik Tuma
naznanja, da je otvoril pisarno
na Dunajski cesti št. 17 I. nadstr.